

NACZELNY DYREKTOR ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

**Sprawozdanie z działalności
archiwów państwowych
w 2006 r.**

Spis treści	strona
WSTĘP	3
1. ZASÓB ARCHIWALNY	3
1.1. Wielkość zasobu	
1.2. Opracowanie i ewidencja zasobu	
1.3. Przejmowanie materiałów archiwalnych	
1.4. Zabezpieczenie zasobu (ochrona, konserwacja, mikrofilmowanie)	
2. NARASTAJĄCY ZASÓB ARCHIWALNY	5
3. UDOŚTĘPNIANIE I INFORMACJA ARCHIWALNA	7
3.1. Udostępnianie materiałów archiwalnych	
3.2. Użytkownicy	
3.3. Kwerendy	
3.4. Reprografia	
3.5. Komputeryzacja archiwów	
3.6. Archiwa w Internecie	
3.7. Formy współpracy z innymi placówkami informacyjnymi	
3.8. Wystawy materiałów archiwalnych	
3.9. Inne formy popularyzacji archiwów i zasobu	
4. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA	19
5. WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ	28
6. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA	43
7. PRZECHOWYWANIE DOKUMENTACJI NIEARCHIWALNEJ	45
8. KADRY	45
9. FINANSE	46
10. LEGISLACJA	48

WSTĘP

Archiwa państwowe, podległe Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych, działają na podstawie ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach. Sieć archiwów państwowych na koniec 2005 r. tworzyły 3 archiwa o charakterze centralnym i 30 archiwów, których właściwość miejscowa ma zasięg regionalny. Ponadto, od początku 2005 r. funkcjonuje Archiwum Dokumentacji Osobowej i Płacowej w Milanówku.

Od dnia 26 września 2006 r. urząd Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych sprawował dr Sławomir Radoń. Wcześniej funkcję tę pełniła dr hab. Daria Nałęcz.

1. Zasób archiwalny

1.1. Wielkość zasobu

Zasób materiałów archiwalnych zgromadzonych w archiwach państwowych według stanu na 31 grudnia 2006 r. obejmował:

- zespołów i zbiorów archiwalnych ogółem: 79747
- jednostek inwentarzowych: 35 608 423
- metrów bieżących: 253 313,77

W porównaniu ze stanem z 31 grudnia 2005 r. zasób materiałów archiwalnych zwiększył się o 2 800 zespołów (zbiorów) i 711 686 jednostek inwentarzowych o łącznym rozmiarze 7 292,39 m.

Ponadto, zasób dokumentacji niearchiwalnej, zgromadzonej w Archiwum Dokumentacji Osobowej i Płacowej w Milanówku, obejmował 100 zespołów, co stanowi 5004, 68 mb, 150272 j. inw. W roku sprawozdawczym zwiększył się o 54 zespoły (1350,47 mb, 83 773 j. inw.).

1.2. Opracowanie i ewidencja zasobu

Stan zasobu całkowicie opracowanego pod koniec 2006 r. wynosił 10 151 253,14 j. inw., co stanowi 123 758,97 m. Ewidencję posiadało, na koniec roku sprawozdawczego, 78 664 zespołów lub zbiorów (246 723,88 mb; 33 258 213 j. inw.), co stanowi ponad 98% całości. W 2006 r. całkowicie opracowano 308 995 j. inw. (2 754,40 m.), a zinwentaryzowano łącznie 588 286 j. inw. (5657,42 mb.).

1.3. Przejmowanie materiałów archiwalnych

W 2006 r. archiwa państwowe włączyły do swego zasobu 2 604 zespoły i zbiory archiwalne o rozmiarze 8 138,42 mb. (663 046 j. inw.). Wielkość nabytków odbiega od wskaźników zmian w zasobie, gdyż w tych ostatnich uwzględnione są również rezultaty opracowania zasobu – głównie wyodrębnienie nowych zespołów z materiałów już posiadanych, ubytki dokumentacji uznanej za niearchiwalną, a także korekty ewidencyjne.

Do ważniejszych nabytków zaliczają się akta Prymasowskiego Komitetu Pomocy Osobom Pozbawiony Wolności i Ich Rodzinom oraz spuścizna Jana Kwapińskiego, wicepremiera

Rządu RP na uchodźstwie (Archiwum Akt Nowych), kolejne nabytki po wybitnym fotografiku Edwardzie Hartwigu i nagrania wywiadów z byłymi pracownikami Rozgłośni Polskiej RWE (Archiwum Dokumentacji Mechanicznej), akta Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach z lat 1977-1985 (AP Katowice), duży dopływ do zespołu Hipoteki w Lublinie (od XIX w. do 1947 r.; AP Lublin), akta zlikwidowanego Biura Projektowo-Badawczego Budownictwa Ogólnego w Szczecinie „Miastoprojekt” z lat 1951–2006 (AP Szczecin), a także dokument cesarza Karola VI z 1714 r., przekazany do AP we Wrocławiu przez prywatnego darczyńcę. Wrocławskie Archiwum odzyskało również kilkanaście dokumentów pergaminowych z lat 1208 –1491, które zaginęły w okresie II wojny światowej.

1.4. Zabezpieczenie zasobu

Archiwa posiadające odpowiedni sprzęt i zatrudniające specjalistów przeprowadzały pełną konserwację materiałów archiwalnych. Dokonywały tego, oprócz Centralnego Laboratorium Konserwacji Archiwaliów (AGAD), archiwa państwowe w Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Łodzi, Olsztynie, Poznaniu, Szczecinie, Toruniu, Warszawie i Wrocławiu.

Podobnie jak w latach ubiegłych, archiwa państwowe w 2006 r. wykonywały działania profilaktyczne polegające na odkurzaniu akt, wymianie zużytych obwolot i pudeł, pracach intrologatorskich a także badaniu temperatury i wilgotności powietrza w magazynach.

W roku sprawozdawczym kontynuowany był wieloletni program rządowy „Kwaśny papier”, poświęcony ratowaniu w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych. Jego realizacja przypada na lata 2000-2008.

W październiku 2006 r. uruchomiono, a 6 grudnia oficjalnie otwarto pracownię masowego odkwaszania w Archiwum Akt Nowych – pierwszą w polskich archiwach państwowych. Poza odkwaszaniem w urządzeniu C900 pracownia została przystosowana do odkwaszania i napraw dokumentów wielkoformatowych.

Urządzenie C900 zainstalowano także w Archiwum Państwowym w Gdańsku (Oddział w Gdyni). Jego uruchomienie nastąpi już w 2007 r. Takie urządzenia zakupiono również na użytek Centralnego Laboratorium Konserwacji Archiwaliów (dla jego specjalistycznej pracowni masowego odkwaszania w Milanówku) oraz dla Archiwum Państwowego w Katowicach (uruchomienie nastąpi w 2007 r.).

Wskazane cztery pracownie masowego odkwaszania archiwaliów zostały ponadto wyposażone w szereg specjalistycznych urządzeń służące do niewielkich napraw dokumentów. Zakupiono także 10 pH-metrów, w celu dokonywania pomiarów kwasowości archiwaliów przekazywanych do odkwaszania.

W zakresie mikrofilmowania zakończono w 2006 r. organizację laboratorium obróbki chemicznej i kopiowania taśmy mikrofilmowej, zlokalizowanego w Archiwum Dokumentacji Mechanicznej. Jest ono obecnie wyposażone w stopniu zapewniającym zabezpieczenie – poprzez mikrofilmowanie – dokumentów zgromadzonych w archiwach państwowych.

W ADM i w AP w Krakowie trwała organizacja dwu pilotażowych pracowni mikrofilmowych. W 2006 r. zakupiono, między innymi, dla krakowskiego Archiwum mikrofilmową kamerę hybrydową Zuetschel OM 1400, o wydajności do 1 mln skanów rocznie. Ponadto dla AP w Lublinie i AP w Poznaniu zakupiono kamery mikrofilmowe Zeutschel OK.

2. Narastający zasób archiwalny

W roku sprawozdawczym Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych wystąpił z szeregiem inicjatyw w zakresie nadzoru archiwalnego, m. in. ustalając 21 urzędów centralnych i centralnych jednostek organizacyjnych jako wytwarzające materiały archiwalne wchodzące do państwowego zasobu archiwalnego.

Naczelny Dyrektor uzgodnił także przepisy kancelaryjno-archiwalne dla czterech instytucji o ogólnokrajowym zasięgu działania oraz „*Klasyfikację archiwalną sprawozdawczości statystycznej na podstawie Planu Opracowań Statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego na rok 2005*”. Ponadto, zaopiniował wzorzec normatywów kancelaryjno-archiwalnych dla sądów wojskowych.

Archiwa państwowe w 2006 r. nadzorowały łącznie 9 693 jednostki organizacyjne (5247 państwowych i 4 446 samorządowych). W roku sprawozdawczym w tych jednostkach działało 10 279 archiwów zakładowych. Przechowywanych w nich było 399 599 mb materiałów archiwalnych.

Materiały archiwalne kwalifikujące się do przejęcia przez archiwa państwowe ze względu na upływ 25-letniego okresu przechowywania w archiwach zakładowych mierzyły 45 532 mb.

W roku sprawozdawczym archiwa państwowe przeprowadziły 3 538 kontroli archiwów zakładowych, 307 lustracji, 1133 ekspertyzy oraz 29 537 konsultacji dotyczących działalności archiwów zakładowych.

Archiwa państwowe wydały 10 957 zgód na brakowanie dokumentacji niearchiwalnej, w następstwie czego zniszczono 294 101 mb dokumentacji niearchiwalnej.

W 2006 r. archiwa państwowe skierowały do właściwych miejscowo prokuratur 3 zawiadomienia o przestępstwach zniszczenia materiałów archiwalnych (wszystkie zostały umorzone wobec niedopatrzenia się znamion przestępstwa).

Archiwa państwowe zatwierdziły 1715 normatywów kancelaryjno-archiwalnych dla państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych, co zostało poprzedzone szeregiem konsultacji i spotkań w zakresie prawidłowego stosowania tych przepisów.

Archiwa państwowe zorganizowały lub były współorganizatorami 106 kursów kancelaryjno-archiwalnych, w których udział wzięło 1622 uczestników. Przeprowadziły również 157 szkoleń kancelaryjno-archiwalnych, w których udział wzięło 1521 uczestników.

W roku sprawozdawczym działalność nadzorczą prowadziło ok. 165 pracowników archiwów państwowych w ramach 108,65 etatów.

W Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych sporządzono szereg opracowań z zakresu interpretacji i stosowania przepisów kancelaryjno-archiwalnych.

Archiwa państwowe w roku sprawozdawczym dokonały analizy stanu przygotowania zawodowego archiwistów zakładowych. W archiwach zakładowych nadzorowanych jednostek zatrudnionych było łącznie 11 183. W tym 303 archiwistów zakładowych legitymuje się kwalifikacjami ze specjalnością archiwistyczną. Na pełnym etacie pracują 1884 osoby (ok. 17%). Na części etatu zatrudnionych jest 1 551 osób (ok. 14%). W innej formie zatrudnionych jest 7748 (ok. 69%). Wykształcenie wyższe posiada 2906 archiwistów zakładowych (ok. 26 %), średnie - 8 152 (ok. 73%). Wykształcenie zawodowe lub podstawowe posiada nieliczny odsetek archiwistów zakładowych. Kurs archiwalny I stopnia ukończony miało 4391 (ok. 39%) archiwistów zakładowych – o 217 więcej niż w 2005 r.; kurs archiwalny II stopnia ukończyło 1218 osób (ok. 11 %), a bez kursu archiwalnego pozostawało 5574 (ok. 50%).

Przedstawiciele Naczelnej Dyrekcji brali udział w konferencji zorganizowanej przez Sekcję Archiwów Samorządowych Stowarzyszenia Archiwistów Polskich w Poznaniu w dniach 9-10 czerwca 2006 r. „Archiwa elektroniczne – współczesne wyzwanie dla archiwów jednostek samorządowych” oraz w seminarium archiwalnym nt. „Różne rodzaje dokumentacji archiwalnej występujące w archiwach zakładowych”, zorganizowanym w Borowicach przez Stowarzyszenie Archiwistów Polskich Oddział w Legnicy w dniach 22-24 września 2006 r. Nawiązana współpraca z Sekcją „Archiwa Zakładowe” Stowarzyszenia Archiwistów Polskich obejmowała działalność programową i udział przedstawiciela Naczelnej Dyrekcji w III Ogólnopolskim Seminarium Archiwalnym nt. „Wartościowanie dokumentacji. Kryteria. Problemy. Rozwiązania”, zorganizowanym w Starych Jabłonkach w dniach 19-21 czerwca 2006 r.

Ponadto, przedstawiciel Naczelnej Dyrekcji przygotował wystąpienie na seminarium Stowarzyszenia Archiwistów Instytucji Wymiaru Sprawiedliwości w Turawie w dniach 6-8 kwietnia 2006 r., pt. „Stan prawny w zakresie kwalifikacji archiwalnej i okresów przechowywania dokumentacji sądów powszechnych oraz tryb przekazywania materiałów archiwalnych do archiwów państwowych”. Seminarium zostało zorganizowane pod hasłem „Źródła do dziejów społeczeństwa polskiego i państwa w zasobach archiwów instytucji wymiaru sprawiedliwości”.

Naczelną Dyrekcję Archiwów Państwowych we współpracy z Naukową i Akademicką Siecią Komputerową prowadziła prace nad prototypem systemu informatycznego służącego do zarządzania archiwalnymi dokumentami elektronicznymi wytwarzanymi przez administrację publiczną, włącznie z ich przekazywaniem do archiwów państwowych. Prawną podstawę tego przedsięwzięcia stanowią przepisy ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji

podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64 poz. 565). Prototyp został przygotowany i poddany testom.

3. Udostępnianie i informacja archiwalna

1. Udostępnianie materiałów archiwalnych.

Rok	2004	2005	2006
Liczba użytkowników	23 638	23 647	25 184
Liczba odwiedzin w pracowniach naukowych	94 487	100 344	103 439
Liczba udostępnionych jednostek archiwalnych	703 798	730 148	731 304

W 2006 r. udostępnianie materiałów archiwalnych utrzymywało się na poziomie zbliżonym do 2005 r. Także w ogólnej liczbie użytkowników odwiedzających archiwa, jak i w ilości udostępnionych im materiałów nie nastąpiły radykalne zmiany. Udostępniono ogółem 731 304 j. a., co oznacza nieznaczny wzrost w porównaniu do roku ubiegłego. Wzrosła też o ponad 2 tys. liczba użytkowników zgłaszających się do archiwów, a także liczba odwiedzin w pracowniach naukowych.

Użytkownikom z kraju udostępniono ogółem 671 772, zaś użytkownikom z zagranicy – 59 532 jednostki archiwalne. Przeciętnie jeden użytkownik zamawiał 29 j.a. i odwiedzał archiwum czterokrotnie.

Jako główne powody rosnącego zainteresowania zasobem archiwalnym podawane były przede wszystkim: rozwój badań naukowych, głównie regionalnych, oraz genealogicznych.

Materiały archiwalne w dalszym ciągu udostępniane były przede wszystkim dla potrzeb badań naukowych i odtwarzania dziejów rodzin. Zwraca uwagę fakt, że nawet w archiwach, w których badacze genealodzy nie stanowili najliczniejszej grupy użytkowników, udostępniono im najwięcej akt w porównaniu do ogólnej liczby wypożyczanych do pracowni naukowych jednostek.

W części archiwów na znacznym poziomie utrzymywało się zainteresowanie dokumentacją wykorzystywaną do celów udokumentowania spraw prawnowłasnościowych, a w niektórych odnotowano wzrost zainteresowania poszukiwaniami dotyczącymi mienia pozostawionego na Wschodzie (tzw. zabużańskiego).

Archiwa zwracały nadal uwagę na rolę bibliotek archiwalnych, zwłaszcza w przypadku mniejszych miejscowości, oddalonych od dużych ośrodków uniwersyteckich. Zbiory biblioteczne gromadzone przez archiwa stanowią istotne uzupełnienie informacji zawartych w materiałach archiwalnych, nierzadko też składają się na nie pozycje unikalne, trudno dostępne nawet w dużych bibliotekach, a przydatne w badaniu historii poszczególnych regionów.

Rodzaje najczęściej udostępnianych materiałów archiwalnych w porównaniu z 2005 r. nie uległy generalnej zmianie. Dominowało zainteresowanie dokumentacją z XIX-XX w. W przypadku badań naukowych dużym zainteresowaniem cieszyły się akta poszczególnych

miast, dokumentacja starostw powiatowych, urzędów wojewódzkich, akta notarialne, zbiory kartograficzne. Wśród genealogów przeważało zainteresowanie aktami parafii i urzędów stanu cywilnego, choć sięgano także do innych typów dokumentacji. W archiwach położonych w Polsce północno-zachodniej nadal obserwowano rosnące zainteresowanie zasobem poniemieckim, zarówno ze strony społeczności lokalnych, jak też badaczy z Niemiec, których korzenie tkwią w tej części kraju. W AP w Opolu 75% udostępnionych w 2006 r. materiałów stanowiły akta niemieckojęzyczne wytworzone do 1945 r., w AP w Koszalinie 50% akt udostępnionych to zasób poniemiecki. Zbliżoną popularnością cieszyły się tego typu materiały w AP w Katowicach oraz AP w Poznaniu.

2. Użytkownicy

Liczba użytkowników zasobu archiwalnego, którzy odwiedzili w 2006 r. pracownie naukowe w archiwach, wynosiła 25 184 osoby.

Najwięcej użytkowników odwiedziło APW – 2 471 osób, AP Kraków – 2 348 osób, AP Poznań – 1 715 osób. Archiwa te znajdowały się w pierwszej trójce także w roku poprzednim. Najmniej odwiedzających odnotowano w pracowniach naukowych AP Elbląg – 108 osób, AP Leszno – 178 osób, AP Gorzów – 205 osób.

Najwięcej cudzoziemców korzystało z zasobu AP we Wrocławiu (285 osób), AP w Krakowie (168 osób) oraz AP w Koszalinie (160 osób). Wśród użytkowników pracowni naukowych archiwów najliczniejszą grupę od kilku lat stanowią obywatele Republiki Federalnej Niemiec, a także goście ze Stanów Zjednoczonych, Kanady, Francji, Izraela oraz Rosji i Ukrainy. AP w Koszalinie, wychodząc naprzeciw rosnącemu zainteresowaniu zasobem poniemieckim, który obecnie stanowi ponad 50% udostępnień w tym archiwum, opublikowało w roku sprawozdawczym nową wersję informatora także w języku niemieckim.

Najliczniejszą grupę użytkowników korzystających osobiście z materiałów archiwalnych stanowiły w dalszym ciągu osoby prowadzące badania naukowe. Najwyższy udział procentowy osób korzystających z akt w celach naukowych wśród wszystkich użytkowników pracowni naukowych odnotowano ponownie w archiwach centralnych: AGAD – 82,7% i AAN – 74,8%. Genealodzy stanowią od kilku lat drugą pod względem liczebności grupę użytkowników zasobu archiwalnego.

Na trzecim miejscu znajdują się osoby poszukujące udokumentowania tytułów własności. W roku sprawozdawczym w trzech archiwach stanowili oni najliczniejszą grupę zainteresowanych zasobem (AP Piotrków Trybunalski – 33%, AP Radom – 35% oraz APW – 37% ogółu odwiedzających), zaś w trzech kolejnych archiwach stanowili drugą co do wielkości grupę użytkowników (AP Kielce, AP Rzeszów, AP Suwałki).

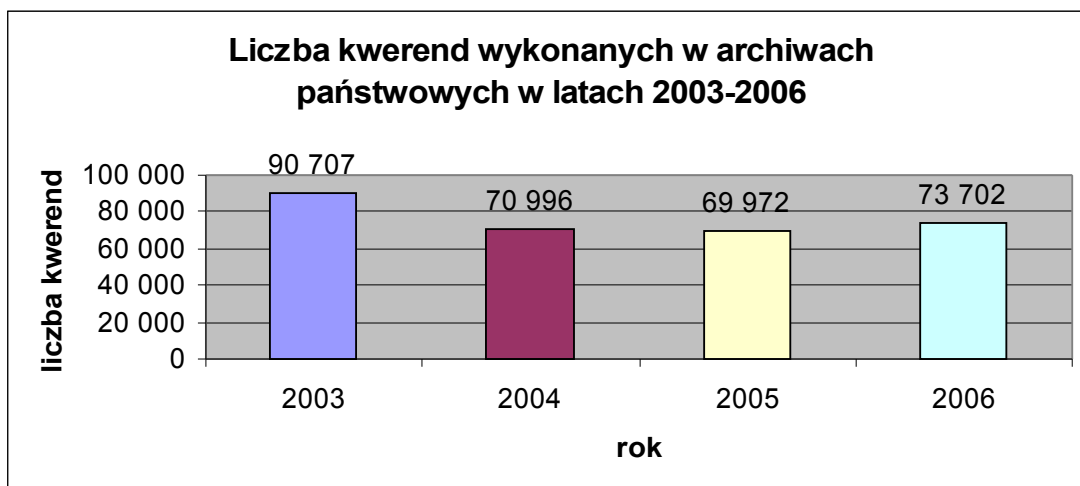
Znacznie mniejsze były grupy użytkowników zainteresowanych udostępnianiem zasobu dla potrzeb urzędowych oraz publicystyki i popularyzacji, choć niektóre archiwa, także w tej dziedzinie zanotowały znaczący przyrost, np. w AP w Piotrkowie Trybunalskim o 50% wzrosła ilość udostępnień dla celów publicystycznych i popularyzatorskich.

Stałą tendencją wskazywaną przez archiwa jest szersze korzystanie przez użytkowników z informacji o zasobach dostępnej w coraz większym zakresie zarówno poprzez tradycyjne pomoce archiwalne, jak też komputerowe bazy danych i informacje zamieszczane na stronach internetowych. Dzięki temu przybywa ilościowo badaczy dobrze przygotowanych do korzystania z archiwów i świadomych swoich potrzeb. W praktyce skutkowało to w części archiwów spadkiem ilości udostępnianych akt (przy rosnącej nieraz liczbie użytkowników).

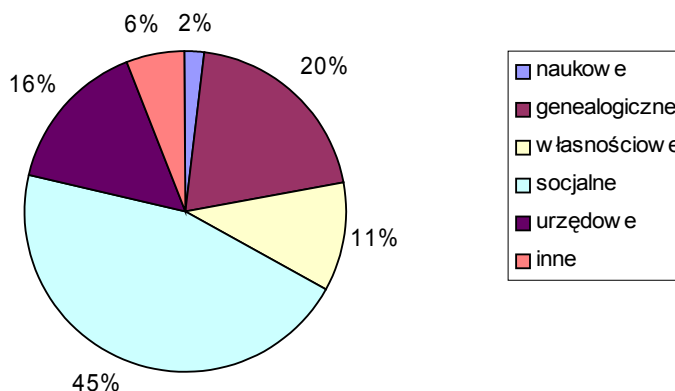
W roku sprawozdawczym odnotowano 103 439 odwiedzin w pracowniach naukowych. Oznacza to wzrost o 3% w stosunku do roku 2005. Najczęściej odwiedzane były pracownie naukowe: AP Kraków – 8 802 razy, APW – 7 678 razy, AAN – 7 341 razy oraz AP Poznań – 7 265 razy. W 20 archiwach odnotowano wzrost liczby odwiedzin, spadek nastąpił zaś w 14.

3. Kwerendy

W roku sprawozdawczym po raz pierwszy od 2004 r. odnotowano wzrost liczby kwerend w archiwach państwowych. W 2006 r. wykonano 73 702 kwerendy. Jest to o ponad 5% więcej w porównaniu do ubiegłego roku. Wzrost nastąpił w przypadku kwerend wykonywanych dla osób prywatnych oraz urzędów i władz. Przyczyniła się do niego zwiększona liczba kwerend - o 2 612 - od wnioskodawców krajowych. Było ich ogółem 62 254. Należy podkreślić, że ponad 80% tego rodzaju zapytań kierowanych do archiwów napływa z kraju. Dla cudzoziemców wykonano w 2006 r. 11 448 kwerend.

Struktura tematyczna kwerend w archiwach państwowych w 2006 r. nie zmieniła się znacząco w stosunku do roku ubiegłego i przedstawiała się następująco:

Najliczniejszą grupę kwerend stanowiły wnioski o charakterze socjalnym. Było to 45% ogółu. Dominowały kwerendy dotyczące udokumentowania zatrudnienia i wysokości wynagrodzenia. Odnotowano wzrost zainteresowania poświadczaniem pracy w Powszechnej Organizacja „Służba Polsce” (AP Kraków, AP Przemyśl).

Część archiwów (np. AP Kraków, AP Szczecin, AP Toruń, AP Zielona Góra) sygnalizuje wzrost zainteresowania dokumentowaniem repatriacji i stanu posiadania mienia na terenach b. wschodnich województw Polski.

Jedna piąta wszystkich kwerend wykonanych w archiwach państwowych – podobnie jak w roku ubiegłym - to zapytania o charakterze genealogicznym. Wśród ich autorów przeważają osoby prywatne.

Kolejną co do wielkości grupę kwerend – 16% - stanowiły wnioski realizowane dla potrzeb urzędów. Z zapytaniem o informacje występują zarówno urzędy administracji państwowej (np. Ministerstwo Gospodarki) i samorządowej (np. urzędy miast), sądy oraz prokuratury, jak i osoby prywatne.

Czwartą co do wielkości grupę kwerend – liczącą 11% - stanowiły zapytania dotyczące ustalenia praw własności, wielkości obszaru nieruchomości i decyzji o wywłaszczeniu. Był to kolejny rok wzrostu liczby poszukiwań o tym charakterze w APW.

Poza kwerendami o charakterze indywidualnym archiwa uczestniczyły też w poszukiwaniach o szerszym zakresie, obejmujących zasób wszystkich bądź wybranych placówek. Prace takie zlecane były przez NDAP oraz inne instytucje, np. ministerstwa, IPN czy placówki kultury i jednostki naukowe. W roku sprawozdawczym realizowano m. in. Poszukiwania archiwalne w ramach projektu INDEX Polaków zamordowanych lub represjonowanych za pomoc Żydom w czasie II wojny światowej oraz poszukiwano materiałów

archiwalnych do stosunków polsko-węgierskich i dziejów Polonii na Węgrzech oraz powstania węgierskiego 1956 r., a także Powstania Warszawskiego. Kilka archiwów wykonywało kwerendę dotyczącą dziejów wodociągów na Górnym Śląsku (AAN, AP Katowice, AP Opole). W roku sprawozdawczym archiwa kontynuowały też prace w ramach projektu Jewish Record Indexing Poland.

W roku sprawozdawczym do Centralnego Ośrodka Informacji Archiwalnej wpłynęły 2 222 zapytania pisemne – o 57% więcej niż w 2005 r. Ponad dwukrotnie (o 120%) wzrosła liczba zapytań od wnioskodawców krajowych – od instytucji wpłynęło 40 zapytań, od osób prywatnych – 1532.

Omawiane powyżej dane liczbowe dotyczące kwerend pisemnych należy uzupełnić o informacje przekazywane przez archiwa państwowe i COIA osobom zgłaszającym się osobiście bądź telefonicznie. Takie sposoby kontaktu wybierają przede wszystkim poszukujący danych o miejscach przechowywania dokumentacji kadrowo-płacowej zlikwidowanych zakładów pracy. Liczba udzielanych tymi drogami informacji jest bowiem znaczna, choć nie zawsze rejestrowana. AP Szczecin, AP Poznań, AP Katowice i AP Toruń zaznaczają w swoich sprawozdaniach pokaźną liczbę zapytań telefonicznych lub osobistych. Szacunkowe dane podają np. AP Kraków, gdzie zarejestrowano 11 150 odpowiedzi, AP Bydgoszcz – około 7 800, AP Koszalin około 7 500, APDOiP – około 5 800, AAN i APW – ponad 3 500, AP Leszno – ponad 700 (przy 367 kwerendach pisemnych). W Centralnym Ośrodku Informacji Archiwalnej udzielono informacji ponad 8 000 osób zgłaszających się osobiście lub telefonicznie.

4. Reprografia

W 2006 r. archiwa kontynuowały działalność w zakresie reprografii zasobu – zarówno zabezpieczającej, jak i użytkowej. Ogółem w końcu 2006 r. archiwa posiadały ponad 16 496 319 metrów mikrofilmów użytkowych (wzrost o ponad 40 000 metrów w porównaniu do 2005 r.) oraz 14 009 131 klatek mikrofilmów (wzrost o 90 000 klatek) dokumentów spoza państwowego zasobu archiwalnego. Mikrofilmów negatywowych wykonano w sumie 2 518 260 klatek - nieco więcej niż w 2005 r. (wówczas 2 416 872), z czego mikrofilmy zabezpieczające stanowiły 2 473 274 klatki (w 2005 r. 2 346 916 klatek).

Dominującą techniką kopiowania zabezpieczającego było nadal mikrofilmowanie (ok. 480 000 stron dokumentów), jednakże wykonano również ponad 125 000 skanów z mikrofilmów. Na zamówienia użytkowników, podobnie jak w latach ubiegłych, wykonywano głównie kserokopie i skany. Odbitek kserograficznych wykonano w sumie 804 579, czyli o ok. 30 000 mniej niż w 2005 r.

W 2006 r. wszystkie archiwa państwowe dysponowały własnymi urządzeniami do wykonywania skanów lub fotografii cyfrowych.

5. Komputeryzacja archiwów

Sprzęt informatyczny

Według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. w państwowym systemie archiwalnym użytkowano 1413 komputerów (wraz z serwerami i laptopami).

Przedsięwzięcia, do których wykorzystywane są komputery

Komputery w archiwach państwowych, podobnie jak w latach ubiegłych wykorzystywane są głównie do następujących prac:

- ewidencjonowanie i opracowywanie zasobu, sporządzanie pomocy archiwalnych (głównie bazy danych SEZAM i IZA);
- prowadzenie korespondencji, przygotowywanie odpowiedzi na zapytania pisemne,
- przygotowywanie i opracowywanie katalogów wystaw oraz tekstów folderów i publikacji (służą do tego edytory tekstu);
- nadzór nad narastającym zasobem (obsługa bazy NADZÓR);
- rejestracja użytkowników, udostępniania materiałów archiwalnych i wykonanych kwerend;
- prace sprawozdawcze i tworzenie zestawień i wykresów (arkusz kalkulacyjny Excel);
- wyszukiwanie informacji archiwalnych oraz prawnych, uaktualnianie sterowników i programów wykorzystywanych w archiwach, korespondencja (e-mail, internet),
- tworzenie i obróbka kopii cyfrowych materiałów archiwalnych przy użyciu skanerów i aparatów cyfrowych (służą do tego programy graficzne, kupowane zazwyczaj z urządzeniami lub bezpłatne choć np. ADM posiada dedykowane oprogramowanie specjalistyczne), a także prowadzenie ewidencji kopii cyfrowych,
  - jako serwery plików i obrazów,
  - utrzymywanie usług sieciowych oraz zabezpieczanie sieci lokalnych,
  - serwery połączeń wirtualnych sieci prywatnych z oddziałami.

W działach księgowych wykorzystywane są programy finansowo-księgowe i płacowe, Powszechnie używany jest program PŁATNIK, a do przeprowadzania operacji finansowych drogą elektroniczną – system TREZOR i NBP VideoTel. W części archiwów był wdrażany program kadrowo-płacowy WF-GANG.

W 2006 r. rozpoczęto testowe wdrażanie w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych systemu obiegu dokumentacji elektronicznej Intradok.

Najczęściej używane w archiwach są następujące zestandaryzowane bazy danych:

- SEZAM - System Ewidencji Zasobu Archiwalnego - scalona baza danych (dziewiąta wersja ogólnopolska) zawiera w sumie informacje z 93 instytucji, opis ponad 84 tys. zespołów i zbiorów, a włączając szczątki zespołów - ponad 96 tys.;
- PRADZIAD - Program Rejestracji Akt Metrykalnych i Stanu Cywilnego – scalona baza danych (dziewiąta wersja ogólnopolska) obejmuje informacje z archiwów państwowych oraz

archiwów diecezjalnych w Poznaniu, w Łodzi, Włocławku, Wrocławiu i częściowo w Drohiczyńnie oraz z Urzędu Stanu Cywilnego w m. st. Warszawie; w sumie zawiera ona ponad 46,2 tys. opisów ksiąg metrykalnych;

- ELA - Ewidencje Ludności w Archiwaliach – scalone dane (siódma wersja ogólnopolska) obejmują wykaz ponad 49 tys. opisów;

- IZA – Inwentarze Zespołów Archiwalnych – od kilku lat dane inwentarzowe są także scalane w skali ogólnopolskiej i udostępniane w Internecie. W 2006 r. udostępniono inwentarze elektroniczne (ponad 20 tysięcy czyli o ponad 3 tysiące więcej niż w 2005 r.) z baz IZA, SCRINIUM i MAPY, a także z kilkudziesięciu lokalnych baz danych opracowanych w AGAD, AAN i AP Kraków. W sumie udostępniono opisy ponad 2 mln jednostek archiwalnych (ponad 30% więcej niż w 2005 r.), które można przeszukiwać także przy pomocy haseł indeksowych (ponad 2,2 mln – o ponad 20% więcej niż w 2005 r.). Do niektórych inwentarzy – w sumie do ponad 3800 – dołączono wstępy (1122 dodano w 2006 r.). W związku z opracowaniem bazy IZA 5.0, zawierającej możliwość inwentaryzowania dokumentacji aktowej, technicznej i kartograficznej, bazy KITA i MAPY zostały wycofane z użytku. W 2006 r. trwały prace nad nowym modułem w tej bazie, służącym do inwentaryzowania materiałów ulotnych, zgodnym z przygotowywanymi wskazówkami metodycznymi.

- NADZÓR – baza służąca do rejestracji nadzorowanych archiwów zakładowych, ich zasobu oraz przeprowadzanych kontroli (dane z tej bazy są scalane co kwartał w wersji ogólnopolskiej do użytku w NDAP)

- SUMA 2.5 - System Udostępniania Materiałów Archiwalnych;

- RAP - Rejestr Archiwalnych Poszukiwań;

Inne zestandaryzowane bazy danych stosowane w wielu archiwach to:

- MIKROFILM 1.0 – baza rejestrująca mikrofilmy zasobu własnego;

- SKAN 1.0 - rejestr kopii cyfrowych zasobu własnego;

- FILMIK – baza rejestrująca mikrofilmy poloników z archiwów zagranicznych przechowywanych w polskich archiwach państwowych (scalono dane dotyczące 18 archiwów);

- AFISZ – baza służąca do rejestracji plakatów, afiszy i druków ulotnych dotyczących dziejów Holocaustu.

- TOPOGRAF 1.0 - baza rejestrująca rozmieszczenie akt w magazynach;

- PUZZLE – baza do rejestracji wypożyczeń akt poza archiwum;

Zakończono prace nad przygotowaniem bazy danych DOKUMENTACJA – pierwszej dostępnej wyłącznie on-line. Obejmuje ona ewidencję dokumentacji niearchiwalnej przejmowanej od 2003 r. przez archiwa państwowe. Wydzielono z niej też moduł ewidencji przechowawców (baza EWIDENCJA), również dostępny w serwisie internetowym.

Zestandaryzowane bazy danych udostępniane są do użytku także instytucjom niepodlegającym Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych, a gromadzone w nich dane stanowią podstawy spójnego systemu informacji o narodowym zasobie archiwalnym. Bazy danych udostępniono już kilkudziesięciu instytucjom, a w 2006 r. otrzymano, scalono i udostępniono łącznie dane z: Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Warszawie i Oddziału Archiwum PAN w Poznaniu, Archiwum Nauki Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, Archiwum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Stowarzyszenia Archiwum „Solidarności”, archiwum Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Łodzi, Głównej Biblioteki Lekarskiej, Fundacji „Tygodnika Powszechnego” oraz Instytutu Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku i Polskiego Instytutu Naukowego w Nowym Jorku.

Bazy te przekazywane są także do celów edukacyjnych uczelniom kształcącym archiwistów. W 2006 r. przekazano je Uniwersytetowi Mikołaja Kopernika oraz Uniwersytetowi Wrocławskiemu.

Podobnie jak w roku ubiegłym, ponad połowę ogólnej liczby baz tworzonych lokalnie w archiwach stanowiły indeksy do zespołów. Najczęściej tworzone są indeksy osobowe, rzadziej rzeczowe, geograficzne lub mieszane. Z uwagi na stale utrzymujące się tendencje (m.in. duże zainteresowanie użytkowników archiwaliów kwerendami genealogicznymi i własnościowymi), indeksy osobowe służą jako pomoce, głównie do akt stanu cywilnego, więziennych, sądowych, repatriacyjnych i notarialnych. Nadal wykorzystywane są też lokalne bazy danych do ewidencji niektórych rodzajów dokumentacji nieaktowej oraz księgozbiorów archiwów. Wobec stale wzrastającej liczby kwerend socjalnych (związanych z obliczaniem wysokości tzw. kapitału początkowego na potrzeby obliczania świadczeń rentowo-emerytalnych z ZUS) w wielu archiwach nadal są opracowywane lub aktualizowane bazy danych dotyczące zlikwidowanych zakładów pracy. Wykaz lokalnych baz danych sporządzany jest przez Centralny Ośrodek Informacji Archiwalnej i publikowany w Internecie. W serwisie archiwalnym umieszczane są też linki do baz umieszczanych na stronach internetowych archiwów.

Na koniec roku sprawozdawczego inwentarze elektroniczne posiadało 38,5% zespołów archiwalnych przechowywanych w archiwach.

6. Archiwa w Internecie

W 2006 r. wszystkie archiwa państwowe miały dostęp do Internetu i posługiwały się pocztą elektroniczną. Zgodnie z przepisami prowadziły w formie elektronicznej Biuletyn Informacji Publicznej.

Prowadzony przez NDAP serwis www.archiwa.gov.pl umożliwia m.in. publiczny dostęp do wybranych baz danych oraz przechodzenie na strony archiwów w Polsce i w innych krajach.

7. Formy i wyniki współpracy z innymi placówkami informacyjnymi – naukowymi, kulturalnymi i oświatowymi, w tym ze szkołami i uczelniami

W 2006 r. archiwa kontynuowały w różnych formach współpracę z placówkami informacyjnymi, jak też z instytucjami naukowymi, kulturalnymi oraz oświatowymi. W okresie sprawozdawczym nie nastąpiły w tej dziedzinie istotne zmiany w zakresie doboru partnerów do współpracy. Nadal dominowały wśród nich organizacje lokalne, takie jak muzea, biblioteki, towarzystwa naukowe i regionalne, w tym oddziały terenowe Polskiego Towarzystwa Historycznego. Od kilku lat obserwuje się też coraz większe zainteresowanie wspólnymi z archiwami inicjatywami ze strony władz samorządowych, urzędów miejskich, a także instytucji kościelnych. Częstymi partnerami archiwów państwowych, podobnie jak w poprzednich latach, były także organizacje kombatanckie. Stałą tradycję rozwijania tego typu inicjatyw ma przede wszystkim AAN, współpracujące ze Światowym Związkiem Żołnierzy AK, Związkiem Powstańców Warszawskich, Komitetem Upamiętniania Polaków Ratujących Żydów oraz z Komisją Historii Kobiet w Walce o Niepodległość. Kontynuowało także współpracę z Klubem Kawalerów Orderu Virtuti Militari oraz Kołem Wawelberczyków. Efektem tych działań były wspólnie organizowane wystawy, jak też przejścia do archiwum materiałów źródłowych, głównie spuścizn i relacji świadków wydarzeń z okresu II wojny światowej.

Intensywnie rozwijała się współpraca niektórych archiwów z instytucjami samorządowymi. AP Szczecin poprzez kontakt z Zachodniopomorskim Urzędem Marszałkowskim nawiązało współpracę z archiwami zagranicznymi, takimi jak Archiwum Departamentalne w Bordeaux. Efektem współpracy było przygotowanie wspólnego wydawnictwa źródłowego o obecności Francuzów na Pomorzu Zachodnim od XVI w. Należy także dodać, iż współpraca AP Szczecin z Urzędem Miejskim w Szczecinie zaowocowała publikacją „Kronika Szczecina 2005”.

Natomiast Archiwum Państwowe m.st. Warszawy oraz AP Siedlce uczestniczyły w pracach Zespołu Badawczego Urzędu Marszałkowskiego ds. Oszacowania Strat Wojennych Mazowsza poniesionych w czasie II wojny światowej.

Na podkreślenie zasługują również, rozwijane w ostatnich latach przez archiwa państwowe, inicjatywy współpracy wykraczającej poza granice Polski. Szczególną aktywnością wyróżnia się od kilku lat AP w Szczecinie współpracujące z instytucjami niemieckimi, głównie z Archiwum Krajowym w Greifswaldzie.

W dziedzinie wymiany informacji o zasobie AP Katowice, także w ubiegłym roku, kontynuowało współpracę z archiwami w Czechach (w Opawie i Karwinie) oraz na Słowacji (w Żylinie). Z kolei AP w Olsztynie kontynuowało projekt „Międzynarodowy wolontariat w ochronie krajobrazu kulturowego na Warmii i Mazurach” realizowany w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Wspólnota Kulturowa „Borussia” w Olsztynie, finansowany przez Fundusz „Pamięć i Przyszłość” z Niemiec.

Wyjątkowe wydarzenia miały miejsce w AP Gdańsk, które przyjęło delegację chińskich archiwistów z Archiwum Miejskiego w Szanghaju; w tym czasie została też zorganizowana w Szanghaju wystawa dokumentów archiwalnych. Gdańskie AP uczestniczyło również w pracach przy przygotowaniu ekspozycji „Szanghaj miasto portowe”. Jednocześnie było współorganizatorem imprez okolicznościowych związanych z odnowieniem oraz przedłużeniem na 25 lat porozumienia, tzw. „miast partnerskich”, zawartego pomiędzy Miastem Gdańsk i Miastem Szanghaj w 1980 roku.

W roku sprawozdawczym kontynuowana była dobrze rozwijająca się współpraca z wyższymi uczelniami i szkołami. Podobnie jak w latach ubiegłych organizowane były prelekcje dotyczące historii i archiwistyki, zapoznające słuchaczy z zasobem archiwalnym, a także dotyczące wykorzystania źródeł archiwalnych do badania historii regionalnej. AP w Siedlcach, przy którym działa Fundacja Rozwoju Badań Regionalnych „Sigillum”, prowadziło skuteczną akcję popularyzacji prac archiwum w lokalnej społeczności i pozyskiwało dzięki temu środki na działalność wydawniczą. Na uwagę zasługuje fakt, iż obok uczniów i studentów z Polski coraz częściej pojawiają się w archiwach uczniowie, studenci i wolontariusze z zagranicy, np. w AP w Olsztynie przebywali wolontariusze z Niemiec, zaś w AP w Łodzi przebywali studenci z Uniwersytetu w Minnesocie a także grupa z Niemiec.

8. Wystawy materiałów archiwalnych

Dokumenty z zasobu archiwów państwowych na 316 wystawach archiwalnych. Archiwa zorganizowały samodzielnie 92 wystaw oraz uczestniczyły w przygotowaniu 224 wystaw we współpracy z innymi instytucjami. Stałymi partnerami archiwów w tej dziedzinie pozostają od wielu lat muzea, biblioteki, centra kultury, stowarzyszenia regionalne oraz instytucje zagraniczne.

Na szczególną uwagę zasługują wystawy i sesje związane z pięćdziesięcioleciem wydarzeń 1956 roku eksponowane m.in. w AP Szczecin i AP Poznań. W roku sprawozdawczym AP Siedlce, AP Toruń i AP Kraków udostępniły swoje dokumenty do wystaw poświęconych powstaniu NSZZ „Solidarność” oraz stanowi wojennemu.

Z zainteresowaniem spotkały się inicjatywy związane z promowaniem lokalnej historii i jej społeczności. AP Częstochowa zorganizowało wystawę poświęconą wybitnemu częstochowianinowi Władysławowi Biegańskiemu, w AP Płock przygotowano „Miasto w dokumencie archiwalnym – Płock”, a AAN zorganizowało projekt „Zraniona Stolica”. Niektóre wystawy były prezentowane poza granicami kraju, np. zorganizowana przez APW „Warszawa „Lalki” Bolesława Prusa”, pokazywana była także w Muzeum Puszkina w Moskwie, a „Pozdrowienia z Warszawy” można było obejrzeć w Wilnie w ramach „Dni miast polskich w Wilnie”. Wynikiem nawiązania międzynarodowych kontaktów było podpisanie umowy użyczenia przez AP Łódź materiałów w celu ekspozycji na wystawie „Dzieci w łódzkim getcie” w US Holocaust Memorial Museum w Waszyngtonie. AP Łódź przygotowało także wystawę materiałów społeczności żydowskiej w mieście.

Wiele wystaw, podobnie jak w latach ubiegłych, towarzyszyło lokalnym uroczystościom i promowało głównie dokumenty archiwalne obrazujące dzieje poszczególnych regionów, np. AP Poznań współuczestniczyło w przygotowaniu wystawy poświęconej osobie Hipolita Cegielskiego i jego działalności z okazji 60-lecia Zakładów H. Cegielskiego.

Z okazji uroczystości obchodów 85 rocznicy utworzenia pierwszego Archiwum Państwowego w Suwałkach zorganizowano wystawę pt. „Archiwum Państwowe w Suwałkach 1921-1926”, na której przedstawione zostały archiwalia wytworzone w okresie międzywojennym przez tę placówkę. Najważniejszym jednak wydarzeniem, które towarzyszyło tej uroczystości, było otwarcie planowanej od lat wystawy pt. „Wspólne dziedzictwo archiwalne. Suwalszczyzna w dokumentach archiwalnych Polski i Litwy”. Zaprezentowano na niej oryginalne materiały z zasobu AP w Suwałkach oraz kopie archiwaliów ze zbiorów suwalskiego archiwum, AP w Białymstoku, AGAD w Warszawie, Litewskiego Centralnego Archiwum Państwowego i Litewskiego Państwowego Archiwum Historycznego w Wilnie oraz Archiwum Regionalnego w Kownie. Wystawa ta była jednym z elementów polsko-litewskiej współpracy na płaszczyźnie archiwalnej i nawiązywała do podobnej wystawy, otwartej w końcu 2005 r. w Mariampolu na Litwie.

W ramach obchodów Światowego Dnia Gdańszczan przygotowano wystawę najcenniejszych archiwaliów z zasobu Archiwum w Gdańsku.

Innowacyjną formą aktywności archiwów w dziedzinie prezentacji zasobu były wystawy internetowe, co jednocześnie przyczyniło się do zwiększenia oglądalności zasobu archiwum. Wystawy takie organizowały m.in. AP Białystok, Katowice i Płock.

9. Inne formy popularyzacji archiwów i zasobu

W 2006 roku archiwa przyjęły ogółem 848 wycieczek. Podobnie jak w latach poprzednich w grupach zwiedzających archiwa dominowała młodzież szkolna i studenci. Największą liczbę wycieczek (133 grupy) przyjęło AP w Krakowie. Do często odwiedzanych placówek należały też AP Wrocław (75 wycieczek) i Białystok (61 wycieczek).

Zasoby archiwów państwowych oraz działalność tych placówek w społecznościach lokalnych była popularyzowana w licznych audycjach radiowych i telewizyjnych oraz publikacjach w prasie regionalnej. Warto wspomnieć o szczególnym wydarzeniu, dotyczącym udostępnieniu przez AP Wrocław Oddział Legnica materiałów archiwalnych telewizji japońskiej TBS (Tokio Broadcasting System) VISION do cyklicznego filmu dokumentalnego o obiektach z Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO. Udostępnione materiały archiwalne dotyczyły Kościoła Pokoju w Jaworze.

Ogółem w archiwach zrealizowano 370 audycji radiowych i telewizyjnych oraz opublikowano 573 artykułów i notatek prasowych. W porównaniu z 2005 r. spadła liczba audycji zrealizowanych o archiwach i ich zasobach (o 20%), wzrosła natomiast liczba publikacji prasowych (o 16%). Do najaktywniejszych w kontaktach z mediami należały: AP Zielona Góra (11 audycji radiowych i 96 publikacji w prasie), AP Katowice (54 audycje i 46

publikacji w prasie), AP Siedlce (18 audycji i 59 publikacji prasowych) oraz AP w Przemyśle (30 audycji i 26 notatek prasowych).

Archiwa brały też udział w mniej typowych inicjatywach promujących ich zasób. AP w Poznaniu uczestniczyło w realizowanym od kilku lat projekcie pod nazwą: *Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa* i w roku sprawozdawczym udostępniło na stronie internetowej projektu kopie cyfrowe 2651 jednostek archiwalnych z zespołu Akta Braci Czeskich. Sposobem na szerszą promocję poznańskiego archiwum było też uczestnictwo w projekcie unijnym *Trakt Królewsko-Cesarski w Poznaniu*. Także AP Białystok podjęło współpracę z Biblioteką Naukową Uniwersytetu w Białymstoku przy realizacji przedsięwzięcia pod nazwą *Podlaska Biblioteka Cyfrowa*.

W 2006 r. przystąpiono w archiwach do realizacji porozumienia o współpracy między NDAP a Naukową i Akademicką Siecią Komputerową o udostępnianiu w portalu www.polska.pl materiałów archiwalnych w ramach projektu „U źródeł polskiej demokracji”. Obejmuje on 9 zagadnień: Wokół podwójnej elekcji arcyksięcia Maksymiliana Habsburga i Zygmunta III Wazy (1586-1598); Parlament w okresie Rzeczypospolitej szlacheckiej; Wokół Sejmu Czteroletniego; Księstwo Warszawskie - próba odzyskania państwowości polskiej; Tajemne państwo polskie okresu powstania styczniowego 1862-1864; Polacy w parlamentach państw zaborczych; Kształtowanie niepodległości (1916-1921); Polskie Państwo Podziemne w okresie II wojny światowej; Rzeczpospolita wielu narodów. W pierwszym etapie prac wyszukano materiały archiwalne mogące ilustrować wymienione zagadnienia, następnie sporządzono opisy i kopie cyfrowe wybranych dokumentów. W pracach wzięli udział pracownicy wielu archiwów, m.in. AGAD, AAN, AP Częstochowa, AP Gdańsk, AP Kraków, AP Lublin, AP Poznań, AP Płock, APW i AP Zamość.

Okazją dla popularyzacji materiałów archiwalnych przez archiwa państwowe (m.in. AP Elbląg, AP Koszalin, AP Kraków, AP Olsztyn, AP Poznań, AP Radom, AP Suwałki, APW, AP Zamość) było zaangażowanie się w europejski projekt EURIDICE (Europejskie Materiały Źródłowe do Nauczania na Odległość), koordynowany przez NDAP, a realizowany w ramach Programu eTEN (www.euridice-edu.org).

4. Działalność naukowa

Zakład Naukowy Archiwistyki NDAP koordynował prace pięciu **międzyarchiwalnych zespołów naukowych**. Istotne znaczenie dla rozwijania i udoskonalania informatyzacji archiwów państwowych miała działalność Zespołu naukowego „Informatyka i archiwa”. Kontynuowano prace związane z przygotowaniem kolejnej wersji bazy IZA (6.0), służącej do inwentaryzacji aktowych materiałów archiwalnych, dokumentacji technicznej oraz kartograficznej. Poruszono również kwestię ochrony danych, w tym danych osobowych. W związku z przygotowywanymi wskazówkami metodycznymi do opracowania materiałów ulotnych zaprezentowano projekt modułu do ich opisu.

Ponadto omawiano propozycje modyfikacji komputerowej bazy, służącej do sprawowania nadzoru nad postępowaniem z materiałami archiwalnymi w sferze publicznej.

W związku z wejściem w życie wskazówek metodycznych dotyczących zasad opracowania fotografii w archiwach państwowych oceniano przydatność testowanych obecnie baz danych do inwentaryzowania fotografii.

Zespół naukowy powołany do opracowania wskazówek metodycznych dla dokumentacji wytworzonej przez sądy, prokuraturę i notariat kontynuował prace nad projektem wskazówek metodycznych, dotyczących opracowania akt stanu prawnego nieruchomości (hipotecznych i gruntowych) przechowywanych w archiwach państwowych. Ich wprowadzenie do stosowania przewidziane jest na początek roku 2007. Ponadto kontynuowano prace nad metodyką opracowania akt sądowych, zwłaszcza nad wykorzystaniem w tym celu bazy danych IZA.

Zespół naukowy do spraw kształtowania narastającego zasobu archiwalnego w zakresie dokumentacji geologicznej i technicznej przygotował końcową wersję projektu *Instrukcji w sprawie oceny wartości dokumentacji geologicznej* oraz załączonego do niej *Wykazu dokumentacji geologicznej*, a także *Podręcznego słownika archiwalnego opracowania dokumentacji technicznej*. Omawiano też obowiązujące przepisy w zakresie postępowania z dokumentacją mierniczo-geologiczną, kontynuowano prace zmierzające do opracowania wskazówek metodycznych do postępowania z dokumentacją geologiczną oraz rozpoczęto prace zmierzające do znowelizowania stosowanej obecnie „*Instrukcji w sprawie oceny wartości dokumentacji technicznej*”.

Prace nad definiowaniem haseł do polskiego słownika archiwalnego kontynuował Zespół naukowy do spraw terminologii archiwalnej.

Rozpoczął działalność Zespół naukowy do przygotowania wskazówek metodycznych do opracowania akt wytworzonych w okresie funkcjonowania kancelarii austriackiej, powołany na mocy decyzji Nr 23 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 20 listopada 2006 r.

Ponadto przedstawiciele NDAP oraz dyrektor AGAD brali udział w pracach zespołu ds. digitalizacji, powołanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także w pracach zespołów roboczych przygotowujących projekty rozporządzeń MSWiA dotyczących informatyzacji i dokumentu elektronicznego (w sprawie niezbędnych elementów struktury dokumentów elektronicznych; w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z dokumentami elektronicznymi; w sprawie wymagań technicznych formatów zapisu i informatycznych nośników danych, na których utrwalono materiały archiwalne przekazywane do archiwów państwowych) oraz rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie szczegółowych zasad i trybu gromadzenia, ewidencjonowania, kwalifikowania, klasyfikacji oraz udostępniania materiałów archiwalnych tworzących zasób jednostek publicznej radiofonii i telewizji.

W 20 archiwach państwowych odbyło się łącznie 66 zebrań naukowych, na których wygłoszono 91 referatów i komunikatów. Omawiano zagadnienia historycznej bazy źródłowej, problemy konserwacji materiałów archiwalnych, dzieje archiwów oraz sprawy metodyki archiwalnej, w tym problemy związane z archiwizowaniem dokumentacji elektronicznej. Wygłoszono szereg referatów dotyczących historii lokalnej (regionalistyki) oraz wykorzystania źródeł archiwalnych do badań genealogicznych. Prezentowano przeglądy krajowej i zagranicznej literatury historycznej i archiwalnej oraz wyniki staży i wyjazdów zagranicznych, w tym zwłaszcza informacje o polonikach. Omawiano też zasady funkcjonowania odwiedzanych placówek archiwalnych, bazę źródłową do wybranych tematów, organizację pracy archiwalnej, zasady opracowania i udostępniania archiwaliów, sposoby sporządzania pomocy informacyjnych, w tym oceniano projekty przewodników i informatorów o zasobie archiwalnym. Uczestnicy konferencji archiwalnych składali sprawozdania z ich obrad. Ponadto zajmowano się zagadnieniami nadzoru nad narastającym zasobem archiwalnym.

Centralna Komisja Metodyczna, organ opiniodawczy Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w sprawach opracowania, doskonalenia i wdrażania naukowych metod w działalności archiwów państwowych, w 2006 r. odbyła 6 posiedzeń. Omawiane były projekty wskazówek metodycznych w sprawach gromadzenia i opracowania materiałów ulotnych, opracowania materiałów sfragistycznych wytworzonych do końca XVIII w., zasad opracowania fotografii, a także opracowania akt stanu prawnego nieruchomości przechowywanych w archiwach państwowych. Zaopiniowane projekty wskazówek metodycznych były rekomendowane do akceptacji Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych. Przedmiotem obrad była również problematyka standardów dokumentu elektronicznego i zagadnienia związane z tworzeniem archiwum elektronicznego.

W 24 archiwach państwowych działały **komisje metodyczne**. Ich prace koncentrowały się na ocenie poprawności opracowania zespołów archiwalnych, zatwierdzaniu inwentarzy archiwalnych oraz wstępów do inwentarzy. Łącznie na 109 posiedzeniach komisji metodycznych omawiano zasady opracowania około 2 tys. zespołów i zbiorów archiwalnych.

Współpracując z partnerskimi instytucjami nauki i kultury, archiwa państwowe włączyły się do organizacji kilkunastu **konferencji i sesji naukowych**, w tym kilku konferencji międzynarodowych. Archiwum Państwowe w Białymstoku, we współpracy z NDAP, Archiwum Państwowym w Suwałkach, Politechniką Białostocką, Uniwersytetem w Białymstoku i białostockim oddziałem IPN, zorganizowało międzynarodową konferencję naukową pt. „Oświata na pograniczu w XIX i XX wieku. Stan badań oraz źródła do dziejów pogranicza polsko-litewsko-białoruskiego”, która odbyła się w Białymstoku w dniach 16-17 XI 2006 r. Była to już XIII konferencja z cyklu „Wspólne dziedzictwo ziem północno-wschodnich dawnej Rzeczypospolitej”. Wzięli w niej udział archiwiści i historycy z Białorusi, Litwy i Polski. Archiwum Państwowe w Szczecinie, we współpracy z Zamkiem Książąt Pomorskich, Regionalnym Ośrodkiem Badań i Dokumentacji Zabytków w

Szczecinie, Zachodniopomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Landesamt für Denkmalpflege w Schwerinie, Landesarchiv w Greifswaldzie oraz Biurem Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, w dniach 29-30 VI 2006 r. zorganizowało międzynarodową sesję naukową nt. „Zamki i rezydencje na Pomorzu”. W dniach 28 VIII – 1 IX 2006 r. odbyło się, zorganizowane przez Archiwum Państwowe w Łodzi, polsko-niemieckie seminarium dla historyków, muzealników, nauczycieli i studentów zatytułowane „Litzmannstadt Getto 1940-1944. Badania, upamiętnienie i edukacja”.

W ramach współpracy archiwów z instytucjami krajowymi AGAD, we współpracy z Zakładem Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Pracownią Archiwistyki i Edytorstwa Źródeł Uniwersytetu Jagiellońskiego zorganizowało, trzecią z kolei, sesję naukową poświęconą badaniom nad polską kancelarią królewską, pt. „Polska kancelaria królewska czasów nowożytnych. Między władzą a społeczeństwem” (Warszawa, 20-21 IV 2006 r.). W jej trakcie zaprezentowano m.in. stronę internetową poświęconą Metryce Koronnej. Dnia 7 XII 2006 r. AGAD i NDAP zorganizowały sesję naukową na temat standardów opisu archiwalnego i prezentacji inwentarzy archiwalnych w Internecie.

Archiwum Państwowe w Krakowie, we współpracy z Wyższą Szkołą Humanistyczną w Katowicach i UMCS w Lublinie, zorganizowało I Ogólnopolską Konferencję Naukową, pt. „Daniel Naborowski. Krakowianin. Litwin. Europejczyk” (29-30 VI 2006 r.), poświęconą życiu, twórczości i związkom z Krakowem jednego z najwybitniejszych poetów polskich okresu baroku. Konferencji towarzyszyła wystawa archiwalna zorganizowana w kamienicy przy ul. Mikołajskiej 22 w Krakowie, w której w 1573 r. urodził się Daniel Naborowski.

Aktywne w dziedzinie działalności naukowej było archiwum w Szczecinie, które 23 VI 2006 r. zorganizowało sesję pt. „Od państwowych nieruchomości ziemskich do restrukturyzacji i prywatyzacji państwowych gospodarstw rolnych na Pomorzu Zachodnim”. Jej współorganizatorami były Uniwersytet Szczeciński i Akademia Rolnicza w Szczecinie, zaś patronat nad sesją objął Krzysztof Modliński, wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego. W dniu 25 X 2006 r. Archiwum Państwowe, Uniwersytet Szczeciński i Zamek Książąt Pomorskich, w ramach Zamkowych Spotkań Historycznych, zorganizowały sesję naukową w pięćdziesięciolecie wydarzeń Października 1956 r. Dyrektor szczecińskiego Archiwum, prof. Kazimierz Kozłowski, poprowadził ponadto dyskusję panelową nt. „Trudna historia Pomorza Zachodniego a nowe wyzwania”, która odbyła się 19 IX 2006 r. w szczecińskim Zamku Książąt Pomorskich.

Dużą aktywność w działalności naukowej wykazywało również Archiwum Państwowe w Siedlcach. Wraz z Muzeum Regionalnym, Akademią Podlaską, Polskim Towarzystwem Ziemiański oraz Stowarzyszeniem Dom Polski „Sarmacja”, było ono współorganizatorem konferencji na temat „Szlachta i ziemiaństwo na Mazowszu i Podlasiu w XIX i XX w.” (20 VI 2006 r.). Archiwum w Siedlcach, wspólnie ze Zrzeszeniem Prawników Polskich, zorganizowało również sesję naukową pt. „Instytucje sądowe regionu siedleckiego na tle polskich instytucji sądowych od schyłku XVIII do początku XX w.” (25 V 2006 r.).

Ponadto siedleckie archiwum zorganizowało sesję pt. „Wydawnictwa ciągle poświęcone historii regionalnej. Z okazji 30-lecia działalności wydawniczej Archiwum Państwowego w Siedlcach” (28 XI 2006 r.). Wymienionym konferencjom towarzyszyły wystawy dokumentów oraz publikacji archiwalnych.

Uroczysty charakter miały obchody 85. rocznicy utworzenia Archiwum Państwowego w Suwałkach. Zorganizowano konferencję pt. „Tradycje i współczesność suwalskiego archiwum” (10 III 2006 r.). Przy tej okazji otwarta została polsko-litewska wystawa „Wspólne dziedzictwo archiwalne. Suwalszczyzna w dokumentach archiwalnych Polski i Litwy”. W jej otwarciu uczestniczyli szefowie służb archiwalnych Polski i Litwy, dyrektorzy kilku polskich i litewskich archiwum państwowych oraz przedstawiciele władz samorządowych. Suwalskie Archiwum było też współorganizatorem sesji na temat „Komuniści przeciw wolności – twarze władze. Z historii Suwalszczyzny w czasach PRL-u”. Konferencji tej towarzyszyła wystawa archiwalna.

Archiwum Państwowe w Zielonej Górze, wspólnie z Uniwersytetem Zielonogórskim, zorganizowało konferencję naukową pt. „Stan wojenny na Ziemi Lubuskiej” (11 XII 2006 r.). Archiwum w Łodzi było współorganizatorem I Konferencji filozoficzno-historycznej pt. „Wielka Wojna o Ziemię Obiecaną”, która dotyczyła „Operacji Łódzkiej” z 1914 r., zaś Archiwum w Olsztynie włączyło się do prac organizacyjnych III Ogólnopolskiego Seminarium Archiwalnego, obradującego na temat „Wartościowanie dokumentacji – kryteria, problemy, rozwiązania” (Stare Jabłonki, 20-21 VI 2006 r.). Archiwum w Lesznie, wspólnie z miejscowym Instytutem im. Stefana „Grota” Roweckiego, zorganizowało wystawę i konferencję naukową pt. „Generał Maczek i jego pancerni (28 IV 2006 r.). Archiwum w Radzynie Podlaskim (oddział AP w Lublinie), wspólnie z Radzyńskim Stowarzyszeniem Inicjatyw Lokalnych, zorganizowały konferencję naukową na temat „13 grudnia 1981 – wiedza historyczna i świadomość społeczna po 25 latach od wprowadzenia stanu wojennego” (8 XII 2006 r.).

Archiwum Państwowe w Przemyślu, przy współudziale miejscowego oddziału PTH, zorganizowało Cykl Spotkań Naukowych. W jego ramach prof. Krzysztof Mikulski (UMK) wygłosił referat pt. „Spis urzędników miejskich z obszaru dawnej Rzeczypospolitej jako wstęp do badań nad elitami miejskimi”, zaś kolejne spotkanie było poświęcone przedstawieniu „Roli Polskiego Towarzystwa Historycznego w popularyzacji wiedzy historycznej”.

W Archiwum Dokumentacji Osobowej i Płacowej w Milanówku odbyło się seminarium pt. „Europa – szansa dla archiwistów” poświęcone możliwościom udziału archiwów państwowych w projektach finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Ponadto w archiwum tym zorganizowano cykl wykładów, które wygłosili pracownicy NDAP: dr Anna Krochmal (Archiwa Lwowskie – dzieje i zasób), dr Anna Laszuk (System informacji o zasobie archiwalnym) i Kazimierz Schmidt (Digitalizacja materiałów archiwalnych a archiwizacja dokumentów elektronicznych).

Pracownicy NDAP i archiwów państwowych w 2006 r. ogłosili łącznie około 800 **publikacji**, w tym 19 książek autorskich, 20 książek wydanych pod redakcją naukową, 9 wydawnictw źródłowych, 18 katalogów wystaw oraz około 750 artykułów, recenzji, sprawozdań, not i komunikatów, w tym 18 artykułów w językach obcych: angielskim (6), francuskim (1), niemieckim (7), słowackim (1) i ukraińskim (3). Wśród książek na uwagę zasługują publikacje autorstwa: Krzysztofa Kopińskiego, *Gospodarcze i społeczne kontakty Torunia z Wrocławiem w późnym średniowieczu* (Toruń 2005), Mieczysławy Chmielewskiej, *Sejm elekcyjny Michała Korybuta Wiśniowieckiego* (Warszawa 2006), Sebastiana Piątkowskiego, *Dni życia, dni śmierci. Ludność żydowska w Radomiu w latach 1918-1950* (Warszawa 2006) oraz publikacja źródłowa Tadeusza Krawczaka, *Czerwiec 1976 w Ursusie. Dokumenty, relacje, zdjęcia* (Warszawa 2006), a także książka pt. *Polska mniej znana 1944-1989, t. 2, Protokoły z odpraw, zjazdów i narad kierownictwa Departamentu Więziennictwa MPB z naczelnikami więzień i obozów pracy (1944-1954)*, wybór i opracowanie Marek Jabłoński i Włodzimierz Janowski (Warszawa 2006).

W dniu 26 września 2006 r. w Belwederze odbyła się uroczystość wręczenia dyplomów Ministra Spraw Zagranicznych RP za wybitne zasługi dla promocji Polski w świecie. Wśród laureatów znalazła się Polsko-Brytyjska Komisja Historyczna do Spraw Dokumentacji Działalności Polskiego Wywiadu w II Wojnie Światowej i Jego Współdziałania z Wywiadem Brytyjskim. Została ona powołana w 2000 r. przez premierów Polski i Wielkiej Brytanii. Współprzewodniczącymi Komisji były Daria Nałęcz oraz Tessa Stirling, a honorowym przewodniczącym polskiej części Komisji był Pan Jan Nowak-Jeziorański. Obsługę i koordynację działalności Komisji pełniła NDAP, która jest też wydawcą raportu pt. *Polsko-brytyjska współpraca wywiadowcza podczas II wojny światowej* (t. 1-2, Warszawa 2004-2005), stanowiącego zwieńczenie jej prac.

W 2006 r. ukazał się informator o zasobie Archiwum Państwowego w Lesznie. Ponadto kontynuowano prace redakcyjne nad wydaniem informatorów o zasobie Archiwum Akt Nowych oraz archiwach państwowych w Katowicach, Kielcach (i jego oddziałach w Jedrzejowie, Pińczowie, Sandomierzu i Starachowicach), Koszalinie, Olsztynie, Piotrkowie Trybunalskim, Przemyślu, Toruniu i Zamościu. W końcowej fazie opracowania znajduje się informator o zasobie Archiwum w Kamieńcu Żąbkowickim (Oddziału AP Wrocław), jednak prace nad jego ostateczną redakcją wstrzymano z uwagi na przejęcie zasobu zlikwidowanego Oddziału AP w Wałbrzychu i włączenie go do Oddziału w Kamieńcu Żąbkowickim. Przygotowywane były także przewodniki po zasobach archiwów w Białymstoku i jego oddziału w Łomży, Archiwum w Gdyni (oddział AP w Gdańsku). Dr Henryk Bartoszewicz kontynuował prace nad przygotowaniem do druku przewodnika po zbiorach kartograficznych AGAD, zaś Sławomir Filipowicz – przewodnika po zasobie archiwalnym Suwalszczyzny. Znajdą się w nim informacje o rozproszonych archiwaliach w zbiorach polskich, a także białoruskich i litewskich, które są związane z tym regionem. W AP w Elblągu z siedzibą w Malborku kontynuowano prace nad „Przewodnikiem po zbiorze archiwalnym Zarządu Odbudowy Zamku w Malborku (1816-1945)”.

Ważnym przejawem działalności naukowej NDAP i archiwów państwowych jest publikowanie własnych czasopism archiwalnych i archiwalno-historycznych. Najważniejszym czasopismem archiwalnym jest „Archeion” (ukazuje się od 1926 r.), wydawany przez NDAP. Od kilku lat publikowane są tomy tematyczne, omawiające najważniejsze problemy archiwistyki. W 2006 r. prowadzono prace redakcyjne nad przygotowaniem do druku kolejnych tomów „Archeionu”, które poświęcone będą problemom konserwacji, ochrony i zabezpieczania materiałów archiwalnych (t. 108, „Konserwacja”) oraz publikacji materiałów z międzynarodowej konferencji naukowej pt. „Zbiory archiwalne a ochrona prywatności”, zorganizowanej w 2005 r. przez NDAP i Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (t. 109, „Archiwa a prywatność”). Kolejne tomy własnych czasopism wydały archiwa w: Gorzowie Wielkopolskim („Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny”, t. 13), Krakowie („Krakowski Rocznik Archiwalny”, t. 12), Lublinie („Studia Archiwalne”, t. 2), Przemyślu („Rocznik Historyczno-Archiwalny”, t. 17), Rzeszowie („Prace Historyczno-Archiwalne”, t. 17), Siedlcach („Prace Archiwalno-Konserwatorskie”, t. 15), Szczecinie („Kronika Szczecina 2005”, „Szczeciński Informator Archiwalny”, nr 19), Warszawie („Kronika Warszawy”, nr 128-131) i Zamościu („Archiwariusz Zamojski”, t. 5). Ponadto archiwa były współwydawcą lub pracownicy archiwów byli redaktorami następujących czasopism regionalnych, których kolejne tomy ukazały się w roku 2006: „Rocznik Augustowsko-Suwalski”, „Rocznik Jeleniogórski” i „Wschodni Rocznik Humanistyczny”.

Pracownicy NDAP i archiwów najwięcej publikacji ogłosili na łamach „Archeionu”, „Archiwisty Polskiego”, czasopism wydawanych przez archiwa państwowe, a także ogólnopolskich i regionalnych czasopism historycznych. Publikowali również w czasopismach zagranicznych: amerykańskich („Journal of Archival Organization”), austriackich („Carinthia”), niemieckich („Sächsisches Archivblatt”, „Jahrbuch des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa”, „Sedina-Archiv”, „Altpreussische Geschlechterkunde”) i słowackich („Vojenská Historia”).

Publikacje archiwalne są umieszczane także na stronach internetowych. Archiwum w Zamościu na swej stronie zamieściło elektroniczną wersję informatora o zasobie. Artykuły opracowane przez archiwistów zamieszczane są w portalach internetowych „Skarby archiwów polskich w Internecie” oraz „Miasta w dokumencie archiwalnym”, prowadzonych wspólnie przez NDAP i NASK (Naukową i Akademicką Sieć Komputerową). W AGAD kontynuowano prace nad zastosowaniem międzynarodowego standardu EAD (Encoded Archival Description) do prezentacji istniejących pomocy archiwalnych w Internecie.

Elżbieta Surma-Jończyk, dyrektor Archiwum w Częstochowie jest członkiem Rady Kultury przy Prezydencie miasta Częstochowy oraz, od października 2006 r., członkiem Rady Naukowej ds. edycji Encyklopedii Częstochowy. Ivo Łaborewicz z AP we Wrocławiu jest członkiem Komisji Historycznej Euroregionu Nysa.

Archiwum w Krakowie współpracowało z archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Archiwum Nauki Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Archiwum w Koszalinie współpracuje w zakresie wymiany informacji z archiwum kurii biskupiej w Koszalinie oraz, w dziedzinie wystawienniczej, z Oddziałem IPN w Szczecinie. W jej ramach w koszalińskiej Delegaturze IPN zorganizowano stałą wystawę pt. „60 lat Ziemi Koszalińskiej”, a ponadto wystawę i konferencję poświęcone przemianom społecznym na terenie Koszalina. Archiwum Akt Nowych współpracuje ze Światowym Związkiem Żołnierzy Armii Krajowej oraz instytucjami kombatanckimi. Nawiązanie współpracy z Instytutem Historii PAN sprawiło, że do zasobu AAN przejmowane są spuścizny, relacje i inne materiały z okresu walk o niepodległość, gromadzone przez pracowników Instytutu. NDAP przywiązuje dużą wagę do współpracy z archiwami polskich instytucji za granicą. Z myślą o nich wydany został *Poradnik dla archiwisty instytucji polskiej na obczyźnie*, praca zbiorowa pod red. Jacka Krochmala (Warszawa 2006).

Ważnym przejawem działalności archiwów państwowych był udział w międzynarodowych konferencjach naukowych organizowanych przez zagraniczne uniwersytety, organizacje archiwalne i instytuty badawcze.

Zgodnie z wieloletnią praktyką archiwa wykorzystywały kontakty z uniwersytetami, uczelniami wyższymi i szkołami do **upowszechniania wiedzy** o swoich zbiorach i historii regionu. Pracownicy archiwów państwowych byli zapraszani do wygłaszania komunikatów naukowych o bazie źródłowej w kilkudziesięciu ośrodkach uniwersyteckich i akademickich (Białystok, Bydgoszcz, Częstochowa, Gdańsk, Gliwice, Katowice, Kielce, Koszalin, Kraków, Lublin, Łowicz, Łódź, Olsztyn, Opole, Piotrków Trybunalski, Poznań, Płock, Przemyśl, Pułtusk, Radom, Rzeszów, Sandomierz, Siedlce, Słupsk, Szczecin, Toruń, Warszawa, Włocławek, Wrocław, Zamość, Zielona Góra). Dla młodzieży szkolnej organizowane były lekcje „żywej historii”, połączone z prezentacją źródeł archiwalnych. Lekcje takie odbyły się w większości archiwów państwowych. Archiwa w Częstochowie i Kielcach zorganizowały kolejne edycje konkursów historycznych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Ich tematyka była związana z upowszechnianiem wiedzy o „małej ojczyźnie” oraz „historii rodzinnej”, której celem jest propagowanie wśród młodzieży wiedzy z zakresu genealogii. Archiwa w Katowicach, Koszalinie, Krakowie, Wrocławiu i Zamościu kontynuowały współpracę z ośrodkami doskonalenia nauczycieli, w ramach której archiwisci prowadzili wykłady z zakresu historii regionalnej, wiedzy o archiwach oraz roli źródeł archiwalnych w nauczaniu historii.

Trwałą formą **współpracy archiwów z wyższymi uczelniami** jest prowadzenie zajęć specjalistycznych dla studentów i (w jednym przypadku) doktorantów historii oraz archiwistyki. Pracownicy NDAP oraz 21 archiwów państwowych prowadzili wykłady, ćwiczenia i seminaria z zakresu archiwistyki, zarządzania dokumentacją oraz zagadnień dotyczących dokumentu elektronicznego i archiwum elektronicznego, a ponadto z zakresu historii oraz nauk pomocniczych historii, edytorstwa źródeł, konserwatorstwa, informacji naukowej, a także organizacji i zarządzania. Odbywały się one na następujących uczelniach

wyższych: KUL, UAM w Poznaniu, Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, UMK w Toruniu, Uniwersytecie Jagiellońskim, UMCS w Lublinie, Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, uniwersytetach Gdańskim, Opolskim, Rzeszowskim, Szczecińskim, Śląskim, Warszawskim, Wrocławskim i Zielonogórskim, Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Akademii Podlaskiej w Siedlcach, Akademii Świętokrzyskiej – Filii w Piotrkowie Trybunalskim, Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Państwowej Wyższej Szkole Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu, PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim i Nowym Sączu, Wyższej Szkole Handlowej w Piotrkowie Trybunalskim, Wyższej Szkole Humanistycznej w Pułtusku, Kolegium Licencjackim UMCS w Radomiu, Wyższej Szkole Humanistycznej w Szczecinie, Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku oraz Wyższej Szkole Zarządzania w Rzeszowie. Ponadto prowadzono też zajęcia w szkołach policealnych kształcących techników-archiwistów, tj. w Niepublicznym Ośrodku Edukacyjnym w Jeleniej Górze, Szkole Policealnej nr 6 w Warszawie (dawne Policealne Studium Informacji, Archiwistyki i Księgarstwa) oraz w Studium Ekonomicznym w Białymstoku.

W 2006 r. 6 pracowników archiwów państwowych (z Gdańska, Krakowa, Opola, Piotrkowa Trybunalskiego, Rzeszowa i Torunia) obroniło prace doktorskie z zakresu historii. Wychodząc naprzeciw potrzebom zgłaszanym ze strony pracowników archiwów państwowych, w 2006 r. przy NDAP utworzone zostało seminarium doktoranckie, prowadzone przez prof. Kazimierza Kozłowskiego (dyrektor AP w Szczecinie) oraz prof. Władysława Stępiaka (zastępca naczelnego dyrektora archiwów państwowych). Wnioski o przyjęcie na seminarium zgłoszone zostały przez 27 pracowników archiwów państwowych, którzy podejmować będą tematy badawcze z zakresu archiwistyki.

W 31 archiwach państwowych zorganizowano coroczne praktyki zawodowe pierwszego i drugiego stopnia, w których wzięło udział 581 studentów historii ze specjalnością archiwalną, studentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, a także studentów konserwatorstwa z 27 uniwersytetów oraz akademii i szkół wyższych: KUL, UAM w Poznaniu, UMK w Toruniu, Uniwersytetu Jagiellońskiego, UMCS, UKSW w Warszawie, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, uniwersytetów Gdańskiego, Rzeszowskiego, Szczecińskiego, Śląskiego, Warszawskiego, Wrocławskiego, Zielonogórskiego oraz Uniwersytetu w Bielefeld (Niemcy) i Uniwersytetu Ostrawskiego (Czechy), a także z Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Akademii Humanistycznej im. A. Gieysztor w Pułtusku, Akademii im. J. Długosza w Częstochowie, Akademii Podlaskiej w Siedlcach, Akademii Świętokrzyskiej (wraz z filią w Piotrkowie Trybunalskim), Kolegium Licencjackiego UMCS w Radomiu, Elbląskiej Uczelni Humanistyczno-Ekonomicznej, PWSW w Przemyślu oraz PWSZ w Legnicy i Tarnowie. Ponadto praktyki zawodowe odbyło 43 słuchaczy szkół policealnych kształcących techników-archiwistów, a mianowicie z Centrum Nauki i Biznesu „Żak” w Opolu, Szkoły Policealnej nr 6 w Warszawie (dawne Policealne Studium Informacji, Archiwistyki i Księgarstwa), Niepublicznego Ośrodka Edukacji w Jeleniej Górze, a także Pomaturalnego Studium Zawodowego w Berlinie.

Na szczególną uwagę zasługuje nowe zjawisko, jakie wystąpiło w 2006 r., polegające na korzystaniu z usług polskich archiwów państwowych w zakresie odbywania praktyk zawodowych przez studentów z Czech i Niemiec.

Niektóre archiwa realizowały międzynarodowy szkolny program SOKRATES COMMENIUS np. w oddziale bocheńskim AP w Krakowie, w ramach którego zaprezentowano działalność Archiwum dla przedstawicieli szkół z Hiszpanii, Niemiec i Wielkiej Brytanii.

Dr Sławomir Radoń był członkiem Rady Naukowej Archiwum Nauki PAN i PAU, a do września 2006 r. również członkiem Kolegium IPN. Dr hab. Daria Nałęcz była członkiem Komitetu Nauk Historycznych PAN i komitetu redakcyjnego *Polskiego słownika biograficznego*, a także redaktorem naczelnym „Archeionu”. Przedstawiciele NDAP oraz archiwów państwowych wchodził w skład władz wielu instytucji naukowych i kulturalnych. Prof. dr. hab. Teresa Zielińska z AGAD była członkiem rady naukowej Archiwum PAN, Sławomir Iwaniuk (AP Białystok) był wiceprezesem Białoruskiego Towarzystwa Historycznego, dr Anna Krochmal (NDAP) członkiem Komisji Wschodnioeuropejskiej Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, zaś dr Krzysztof Smolana (AAN) brał udział w pracach zespołu do badań dziejów migracji masowych przełomu XIX i XX w., działającego w Instytucie Historii PAN, współpracował też z Archiwum MSZ w pracach na temat tradycji dyplomacji polskiej. Pracownicy archiwów sprawowali także liczne funkcje we władzach oddziałów Polskiego Towarzystwa Historycznego, Stowarzyszenia Archiwistów Polskich oraz regionalnych towarzystw naukowych.

W pracach Normalizacyjnej Komisji Problemowej Polskiego Komitetu Normalizacyjnego do Spraw Informacji i Dokumentacji uczestniczyła Ewa Rosowska z NDAP, będąca przewodniczącą Komitetu Technicznego PKN 242 d.s. Informacji i Dokumentacji. W rezultacie prac Komitetu w 2006 r., prowadzonych także z udziałem Anny Czajki (Centralne Laboratorium Konserwacji Archiwaliów) oraz Stanisława Flisa (AP w Gdańsku), ustanowiono następujące normy:

- PN-ISO 11799:2006 Informacja i dokumentacja -- Wymagania dotyczące warunków przechowywania materiałów archiwalnych i bibliotecznych,
- PN-ISO 15924:2006 Informacja i dokumentacja -- Kody nazw pism
- PN-ISO 15836:2006 Informacja i dokumentacja -- Zestaw elementów metadanych Dublin Core
- TR ISO 15489-2 Informacja i dokumentacja -- Zarządzanie dokumentami -- Część 2: Raport Techniczny – wskazówki.

5. Współpraca z zagranicą

Realizacja programów międzynarodowych

RECONSTITUTION OF THE MEMORY OF POLAND

W wyniku uzgodnień z parterami zagranicznymi 5 osób z polskich archiwów państwowych prowadziło w 2006 r. prace poszukiwawcze w archiwach 3 państw:

- Ukraina (badania prowadzone są na wniosek Fundacji Lanckorońskich o przeprowadzenie rejestracji poloników na terenie Galicji Wschodniej i Wołynia. Fundacja finansuje koszty rejestracji prowadzonej w oparciu o metodologię Programu):

Kontynuowano rejestrację poloników w Archiwum Państwowym Obwodu Wołyńskiego w Łucku, Archiwum Państwowym Obwodu Tarnopolskiego, Archiwum Państwowym Obwodu Żytomierskiego (baza danych programu wzbogaciła się o informacje na temat 33 zespołów archiwalnych zawierających materiały odnoszące się do historii Polski i Polaków od końca XVIII do początków XX wieku) i Archiwum Państwowym Obwodu Chmielnickiego (zarejestrowanych tam zostało 116 zespołów archiwalnych).

- Czechy:

Przeprowadzono kwerendę w Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Archiwum Narodowym, Archiwum Instytutu Masaryka i Głównym Archiwum Wojskowym.

- Austria:

Wykonano kwerendę archiwaliach Izby Posłów Rady Państwa, przechowywanych w Parlamentsarchiv w Wiedniu.

INDEX

W związku z realizacją programu INDEX Pamięci Polaków Zamordowanych i Represjonowanych przez Hitlerowców za Pomoc Żydom archiwiści troje polskich archiwistów podjęło kwerendy w Archiwum Federalnym w Berlinie oraz w oddziale w Ludwigsburgu.

PAMIĘĆ ŚWIATA

Andrzej Biernat, Dyrektor Generalny Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych w dniach 29 listopada – 3 grudnia przebywał w Mińsku, gdzie reprezentował polskie archiwa państwowe na międzynarodowej konferencji UNESCO, poświęconej działalności bibliotek, archiwów i muzeów na rzecz zachowania dziedzictwa dokumentacyjnego. W trakcie spotkania zaprezentował referat poświęcony polskim doświadczeniom z realizacji projektu *Archiwum Radziwiłłów*, zakładającego scalenie informacji o rozproszonych zbiorach rodu Radziwiłłów, a następnie digitalizację zachowanych materiałów.

W dniach 4-5 grudnia na Łotwie przebywał Władysław Stępiak, Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, który wziął udział w spotkaniu komitetu

ekspertów UNESCO. Poświęcone ono było propozycji nominowania na międzynarodową listę Programu Pamięć Świata dokumentów wspólnej akcji protestu społeczeństw Litwy, Łotwy i Estonii przeciwko okupowaniu tych krajów przez ZSRR, zorganizowanej w 50 rocznicę Paktu Hitler – Stalin, znanej jako „Ludzki łańcuch” lub „Droga Bałtycka”.

eRMIONE

eRMIONE jest programem realizowanym w ramach programu eTEN Komisji Europejskiej. Ma on umożliwić nauczycielom kreowanie kursów, ilustrowanie ich dostępnymi skanami oryginalnych dokumentów, studentom - naukę w multikulturowym środowisku i korzystanie z trudnodostępnych materiałów, zaś dostawcom treści (takim jak NDAP) popularyzację zasobu i dziedzictwa kulturowego w Europie. W roku 2006 w ramach programu przeprowadzono następujące prace:

- uruchomiono platformę eRMIONE;
- przygotowano polską wersję językową interfejsu użytkownika portali;
- opisano skany wybrane przez Uniwersytet Leuven z Archiwum Akt Nowych, ich metadane przetłumaczono na j. angielski, i załadowano do serwisu. Na bazie tych skanów Uniwersytet Leuven stworzył kurs poświęcony emigracji polskiej w Belgii w okresie międzywojennym.
- pracownicy polskich archiwów państwowych (głównie informatycy) testowali system na przykładzie kursu "Electronic management of cultural heritage", przygotowanego przez grecki uniwersytet AEGEAN.

THE BALTIC SEA PROJECT

W roku 2006 kontynuowano koordynowany przez Holenderskie Archiwum Narodowe projekt „The Baltic Sea Project”, którego celem jest popularyzacja wiedzy nt. związków handlowych i historycznych państw basenu Morza Bałtyckiego w okresie 1500-1800, poszerzenie dostępu do materiałów archiwalnych obrazujących wspólną historię, odnowienie więzi kulturalnych pomiędzy dawnymi partnerami, a obecnie członkami Unii Europejskiej. W roku 2006 r. w wybranych archiwach państwowych przeprowadzono kwerendy, które pozwolą na opublikowanie przewodnika oraz opracowanie wirtualnych i tradycyjnych wystaw materiałów poświęconych tematyce osadnictwa bałtyckiego. W dniach 1-3 lutego br. odbyło się w Rydze robocze spotkanie partnerów programu.

EURIDICE

Projekt EURIDICE, był realizowany w ramach Programu Wspólnotowego eTEN w latach 2005–2007. W programie uczestniczyło 10 partnerów z 7 krajów członkowskich: Polski, Włoch, Hiszpanii, Belgii, Szwecji, Austrii oraz Grecji.

Celem projektu było uruchomienie portalu udostępniającego online materiały edukacyjne do kształcenia na poziomie wyższym w zakresie nauk humanistycznych (www.euridice-edu.org). Portal jest pierwszym w Europie serwisem, oferującym

wielojęzyczny dostęp do zasobów edukacyjnych, zawierających wysokiej jakości obrazy zdigitalizowanych materiałów archiwalnych i bibliotecznych. Zasoby te obejmują m.in. dokumenty (ok. 3000 skanów) z archiwów państwowych w Elblągu, Gdańsku, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Radomiu, Suwałkach, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu, Zamościu, Koszalinie, Olsztynie, Katowicach. Są to m.in. pergaminy XIII-XX w., plany, mapy, szkice miast polskich i obiektów architektonicznych XVI-XX w. mapy i plany wojenne I i II wojny światowej, fotografie obiektów architektonicznych miast polskich XIX – XX w., fotografie z okresu I i II wojen światowych, plakaty wojenne i afisze polityczne, kulturalne XX w.

Przedstawiciele archiwów państwowych uczestniczyli w trzech spotkaniach roboczych programu we Florencji oraz jednym w Brukseli. koordynatorem tego programu jest Ewa Rosowska, naczelnik Wydziału Integracji Europejskiej NDAP.

TAPE

Projekt TAPE dotyczy kolekcji audiowizualnych jako istotnej części dziedzictwa kulturowego Europy. Skierowany jest do instytucji kultury i placówek badawczych, posiadających kolekcje audiowizualne, a w szczególności do tych instytucji, których materiały audiowizualne nie stanowią głównej części ich zbioru. Cele projektu to:

- promowanie świadomości potrzeby zabezpieczenia i ochrony kolekcji audiowizualnych,
- przeprowadzenie szkoleń dla osób zajmujących się ochroną i digitalizacją tych materiałów
- opracowanie pomocniczych materiałów szkoleniowych.

Koordynatorem projektu jest Europejska Komisja ds. Zabezpieczania i Dostępu (European Commission for Preservation and Access - ECPA), zaś wśród uczestników znajduje się Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych. TAPE obejmuje szkolenia pracowników zajmujących się kolekcjami audiowizualnymi oraz przygotowanie materiałów wprowadzających w zagadnienia ochrony i digitalizacji materiałów audiowizualnych.

Dwoje pracowników AAN wzięło udział w spotkaniu roboczym projektu TAPE. Projekt realizowany jest w ramach Programu Wspólnotowego Kultura 2000 w latach 2004–2007. W realizacji przedsięwzięcia uczestniczy Centralne Laboratorium Konserwacji Archiwaliów.

Zrealizowano już następujące działania:

- zebranie i opracowanie informacji dotyczących kolekcji audiowizualnych w Polsce. Informacje będą wykorzystane w ogólnoeuropejskim przewodniku;
- warsztaty dla szkoleniowców – wkład polski w opracowanie programu szkoleń i materiałów edukacyjnych;
- europejskie kursy szkoleniowe (przeszkolono 2 trenerów);
- szkolenie krajowe (uczestniczyło 40 osób z archiwów państwowych i zakładowych – kuratorów kolekcji audiowizualnych i konserwatorów).

Konferencje międzynarodowe

- Na zaproszenie Instytut Goethego w Warszawie dwaj konserwatorzy i dwaj archiwiści w dniach 13-15 marca wzięli udział w europejskim kongresie „Ochrona piśmiennictwa jako dziedzictwa kulturowego narodowym zadaniem w ramach Europy”.
- W dniach 9-10 maja pracownik AP w Gdańsku wziął udział w kolokwium archiwalnym „Aktuelle Anforderungen an archivische Erschließung und Findmittel” zorganizowanym przez Archivschule Marburg. Celem kolokwium było omówienie aktualnych problemów, dotyczących opracowania oraz związanego z nim przygotowywania inwentarzy archiwalnych w kontekście rozwoju komputeryzacji, powszechnego dostępu do internetu oraz wpływu tego zjawiska na oczekiwania użytkowników.
- W dniach 18-20 maja w Warszawie Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych we współpracy ze Stowarzyszeniem Archiwistów Polskich i Międzynarodową Radą Archiwów zorganizowała VII Europejską Konferencję Archiwów „Archiwista zawód przyszłości w Europie”. Konferencja zgromadziła 550 archiwistów z 38 państw. W trakcie obrad dyskutowano nad takimi zagadnieniami, jak: kształcenie archiwistów w europejskim systemie szkolnictwa wyższego, archiwistyka jako dyscyplina naukowa, certyfikacja i akredytacja, profil zawodu archiwisty w ustawodawstwie krajowym państw europejskich, tworzenie europejskich narzędzi zawodowych, oraz nowe technologie i nowe kompetencje zawodu archiwisty. Wystąpienia prelegentów zamieszczono na stronie internetowej archiwów państwowych. Ukazały się również w wersji książkowej. (*VII European Conference on Archives. Archivist: Profession of the Future in Europe, Warsaw, May 18–20, 2006*).
- Andrzej Biernat wziął udział w seminarium „Dziedzictwo Lwowa”, zorganizowanym we Lwowie w dniu 26 maja przez Fundację Batorego.
- Na zaproszenie Rumuńskiego Narodowego Instytutu Studiów nad Totalitaryzmem przedstawiciel NDAP wziął udział w konferencji międzynarodowej poświęconej zbrodni katyńskiej, która odbyła się w dniach 6-8 października w Bukareszcie. Przedstawił tam prace związane z publikacją dokumentacji katyńskiej w ramach serii wydawniczej.

Udział w pracach instytucji międzynarodowych

W dniach 12-13 stycznia, 16 maja i 12-14 września odbyły się spotkania podkomisji Międzynarodowej Komisji ds. Międzynarodowej Służby Poszukiwań w Arolsen. Polskie archiwa państwowe reprezentowała w czasie tych spotkań Anna Laszuk, kierownik COIA (NDAP). W wyniku prac podkomisji opracowane zostały poprawki do tekstów umów, które umożliwią udostępnianie dokumentacji zgromadzonej przez MSP w Arolsen do badań naukowych.

- W dniach 7-11 maja w Newcastle Ewa Rosowska (NDAP) wzięła udział w posiedzeniu podkomitetu technicznego ISO SC 11 „Zarządzanie archiwami i dokumentami”. Podkomitet ten wchodzi w skład komitetu technicznego ISO 46 Informacja i Dokumentacja. Informacje o pracach podkomitetu dostępne są na stronie: www.ica.org.
- Magdalena Marosz, dyrektor Archiwum Państwowego w Krakowie, w dniach 24-29 października wzięła udział w spotkaniu członków Międzynarodowego Instytutu Archiwistyki w Mariborze i Trieście oraz konferencji z okazji XVI Międzynarodowego Dnia Archiwów.
- W dniach 29 maja – 2 czerwca w Pradze Anna Michaś (AP Kraków) wzięła udział w posiedzeniu Komitetu ds. Zabezpieczania Archiwaliów w Klimacie Umiarkowanym (Committee on Preservation in Temperature Climate – CPTE), którego jest sekretarzem. W czasie tego pobytu wzięła ona udział w seminarium oraz warsztatach na temat Konserwacji materiałów fotograficznych zniszczonych przez powódź, obejmujących część teoretyczną oraz zajęcia praktyczne z ratowania negatywów i pozytywów. Komitet obecnie kończy prace nad podręcznikiem na temat „Ekspozowania materiałów archiwalnych na wystawach” (*Guidelines for exhibiting archival materials*): członkowie CPTE zapoznali się z przedstawioną przez A. Michaś pierwszą edycją podręcznika, omówili jego formę i zawartość oraz przyjęli dalszy plan prac nad jego publikacją.
- Władysław Stępnik w dniach 18-27 listopada wziął udział w XXXIX Konferencji Okrągłego Stołu Archiwów w Curaçao (The International Conference of the Round Table on Archives – CITRA), dorocznym spotkaniu dyrektorów archiwów narodowych, przewodniczących krajowych stowarzyszeń archiwistów i szefów sekcji MRA. Tematem wiodącym konferencji był dostęp do archiwów, których zbiory dotyczą ogólnie pojętych problemów migracji ludności na świecie, w tym spraw związanych z niewolnictwem.
- EURBICA (Europejski Oddział Międzynarodowej Rady Archiwów) obradowała w 2006 r. dwukrotnie. Pierwsze spotkanie odbyło się w Warszawie, przy okazji VII Europejskiej Konferencji Archiwów, drugie jesienią w Wiedniu. Spotkania te posłużyły omówieniu bieżącej działalności Oddziału oraz spraw dotyczących zmian organizacyjnych dokonujących się w MRA i roli EURBICA w tej sytuacji.
- Podczas posiedzenia EBNA (European Board of National Archivists – Europejska Rada Archiwistów Narodowych) w Wiedniu, w którym udział wzięła Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, omówiono bieżące sprawy z działalności Rady. D. Nałęcz przedstawiła wyniki polskiej ankiety o ochronie danych osobowych, zalecając podjęcie debaty na temat sprzeczności stanowiska archiwów i inspektorów ochrony danych osobowych odnośnie do problemów udostępniania materiałów archiwalnych. Przedstawiono wyniki prac podjętych w ramach

poszczególnych grup roboczych (ds. kradzieży w archiwach, zabezpieczenia i postępowania na wypadek katastrof, digitalizacji i biblioteki elektronicznej, bazy prawa archiwalnego w Europie). Władysław Stępniaak wziął w Helsinkach, w dniach 9-10 listopada udział w kolejnym spotkaniu EBNA. Uczestnicy dokonali przeglądu osiągnięć poszczególnych grup roboczych, realizujących zalecenia Komisji Europejskiej, przyjęte po opublikowaniu raportu (*Report on Archives in the enlarged European Union*). Przedstawiciele archiwów narodowych wysłuchali również informacji na temat przygotowywanej konwencji europejskiej, dotyczącej dostępu do dokumentów publicznych. Omówiono udział archiwów w realizacji europejskiego programu, dotyczącego digitalizacji zbiorów, archiwów i bibliotek.

- W działalności Europejskiej Grupy Archiwalnej, powołanej do realizacji zaleceń Komisji Europejskiej, będących pokłosiem publikacji opracowanego przez EBNA raportu o sytuacji archiwów w Unii Europejskiej (*Report on Archives in the enlarged European Union*), jako ekspert z ramienia polskich archiwów państwowych uczestniczy Daria Nałęcz (b. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych).
- Anna Czajka, kierownik Centralnego Laboratorium Konserwacji Archiwaliów, wzięła udział w dwóch zorganizowanych w Hadze i Brukseli (odpowiednio 16-18 marca i 5 października) posiedzeniach grupy roboczej zajmującej się ochroną zasobu archiwalnego przed kradzieżami i nielegalnym handlem dokumentami archiwalnymi. Zespół ten działa w ramach Europejskiej Grupy Archiwalnej i pracuje nad przygotowaniem raportu w sprawie kradzieży w archiwach, którego ostateczna wersja zostanie przedstawiona na spotkaniu EBNA w Berlinie, w kwietniu 2007 r.
- W marcu, czerwcu i październiku Daria Nałęcz, b. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, wzięła udział w organizowanym przez Komisję Europejską spotkaniu Wysokiej Grupy Ekspertów ds. Bibliotek Cyfrowych (High Level Expert Group on Digital Libraries). Idea Europejskiej Biblioteki Cyfrowej (EBC) sprowadza się do utworzenia jednego punktu dostępowego do zbiorów rozproszonych i wielojęzycznych. Rozpatrywano zagadnienia praw autorskich, uznanych w trakcie wcześniejszych rozmów za jedno z podstawowych ograniczeń rozwoju EBC. Wstępny raport podgrupy omawiał głównie trzy zagadnienia: przechowywanie zapisów elektronicznych w długim czasie, los „dzieł sierocych” i dzieł o wyczerpanych nakładach. Rozważono również uwagi przedłożone przed podgrupę ds. informacji naukowej. W czasie spotkania omówiono rekomendację Komisji Europejskiej z dn. 24 sierpnia 2006 r. nt. digitalizacji i dostępności on-line dzieł kultury i o zachowaniu dziedzictwa cyfrowego, która nawiązuje do inicjatywy *i2010 (European Digital Libraries – Europe's Cultural and Scientific Heritage at a Click of a Mouse)* i idei stworzenia Europejskiej Biblioteki Cyfrowej.
- Daria Nałęcz weszła również w skład Komitetu Doradczego ds. Zasobu Archiwów Prywatnych przy Instytucie Uniwersytetu Europejskiego we Florencji (Advisory

Committee on the Collections of Private Archives by the European University Institute in Florence), powołanej do oceny materiałów trafiających do archiwum Unii Europejskiej we Florencji i pomoc w prawidłowym kształtowaniu jego zasobu. Sprawa dotyczy w szczególności materiałów wytworzonych przez osoby sprawujące ważne funkcje w organach Unii i wcześniejszych Wspólnotach. Działania te przyczynić się mają do pełniejszego odtworzenia procesów decyzyjnych i negocjacyjnych. Przed grupą postawiono zadanie opracowania kryteriów selekcji akt.

- Ważnym obszarem współpracy międzynarodowej jest aktywność w ramach DLM-Forum, którego działalność skupia się na zapewnieniu wieczystej trwałości, dostępności i autentyczności dokumentów elektronicznych. W posiedzeniu w dniach 3-6 kwietnia w Wiedniu uczestniczyła Ewa Rosowska. W spotkaniu listopadowym udział wzięł Hubert Wajs, dyrektor AGAD. Zasadnicze zagadnienia prezentowane i omawiane na tym spotkaniu dotyczyły standardu MoReq (*Model Requirements for the management at electronic records*) oraz standardów zapisu i archiwizacji dokumentów dla dokumentów elektronicznych.

Międzynarodowe staże naukowe i szkolenia

- Pracownik AP Kraków uczestniczył w Międzynarodowym Archiwalnym Stażu Technicznym zorganizowanym przez Archiwa Francji.
- Pracownik AP Szczecin i NDAP wzięli udział w szkoleniu poświęconym tworzeniu, utrzymywaniu i udoskonalaniu stron internetowych w celu poprawy ich dostępności i użyteczności. Szkolenie było zorganizowane w Londynie, w ramach projektu finansowanego ze środków UE TENUA.

Umowy o współpracy bilateralnej

1. Podpisanie nowych umów

Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych i Państwowe Archiwum Republiki Macedonii w dn. 3 marca zawarli umowę o współpracy. Przewiduje ona wymianę informacji, doświadczeń, publikacji i kopii dokumentów, wspólną publikację zbiorów dokumentów oraz wymianę archiwistów. Gwarantuje ona także użytkownikom swobodny dostęp do materiałów archiwalnych, zgodnie z obowiązującymi je przepisami.

W Warszawie, w dn. 20 maja został podpisany Protokół o warunkach wykonania Porozumienia o współpracy między Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych RP a Generalną Dyrekcją Archiwów Państwowych Łotwy. Przewiduje on m. in. wspólną publikację dokumentów, wymianę archiwistów i publikacji oraz realizację programu „Reconstitution of the Memory of Poland” w archiwach łotewskich.

Archiwum Główne Akt Dawnych oraz Narodowe Archiwum Historyczne Białorusi w Mińsku zawarły umowę o wymianie kopii dokumentów. W zamian za kopie z zespołu „Archiwum

Radziwiłłów” AGAD wzbogaci się o kopie dokumentów z zespołu „Brański sąd grodzki”, będących cennymi źródłami do dziejów Podlasia.

Strona polska podjęła również negocjacje w celu uzgodnienia zapisów Porozumienia o współpracy między Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych i Agencją „Uzarchiw” przy Radzie Ministrów Republiki Uzbekistanu oraz Departamentem Archiwów Gruzji.

2. Realizacja umów bilateralnych

Austria

- W dniach 27 września – 8 października w ramach wymiany bezdewizowej archiwistów przebywał w Wiedniu pracownik AGAD, który przeprowadził w Parlamentsarchiv badania porównawcze nad kancelarią komend etapowych i oddziałów kwatermistrzowskich armii auto-węgierskiej z lat 1914-1918. Podczas tego pobytu prowadził prace w ramach programu „Reconstitution of the Memory of Poland”.

Białoruś

- Pracownik AGAD w dniach 10-15 grudnia prowadził poszukiwania archiwalne w Narodowym Archiwum Historycznym Białorusi w Mińsku w celu rozpoznania części Archiwum Radziwiłłów, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących rodzin spokrewnionych i spowinowaconych z Radziwiłłami.
- W listopadzie Archiwum Główne Akt Dawnych w wyniku współpracy z Narodowym Archiwum Historycznym Białorusi w Mińsku otrzymało pierwszą partię skanów dokumentów z zespołu nr 1708 „Brański sąd grodzki”.

Chiny

- W związku z otwarciem w Gdańsku w dn. 16 maja wystawy „Szanghaj; miasto portowe nad rzeką Huangpu” w Polsce przebywała grupa archiwistów chińskich. W trakcie pobytu doszło do spotkania delegacji chińskiej z Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych. Podczas spotkania przeprowadzono rozmowy na temat dotychczasowych projektów oraz określono przyszłe kierunki współpracy, która ma się koncentrować na działalności konserwatorskiej i popularyzatorskiej.

Gruzja

- Na wniosek Teony Iaszwili, Przewodniczącej Departamentu Archiwów Gruzji w archiwach polskich prowadzona jest kwerenda dotycząca oficerów gruzińskich, pobierających naukę w polskich szkołach wojskowych w latach 1921-1922.

Izrael

- W dniach 5-8 lutego przebywał w Tel Aviwie Władysław Stępiak, zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych. Wziął udział w serii spotkań poświęconych przygotowaniu zbioru dokumentów historycznych dotyczących

stosunków polsko-izraelskich w latach 1945-1973. Posiedzenie komitetu redakcyjnego publikacji odbyło się w październiku w Warszawie.

- W fazie początkowej znajduje się polsko-izraelski projekt stworzenia bazy danych obejmującej materiały archiwalne na temat historii Żydów polskich, przechowywanych w zbiorach archiwów Polski i Izraela. Obecnie trwają konsultacje dotyczące założeń metodycznych bazy.

Kazachstan

- Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych wystąpił do Komitetu ds. Zarządzania Archiwami i Dokumentacją Republiki Kazachstanu z prośbą o bliższe informacje na temat odszukanych w ostatnim czasie w Kyzyl Ordzie wykazu dzieci narodowości polskiej i żydowskiej przebywających w domu inwalidów i przewidzianych do wysłania do Polski oraz wykazu obywateli polskich narodowości polskiej i żydowskiej, starających się o powrót do Polski.

Kirgizja

- W 2006 r. trwały prace redakcyjne nad zbiorem przechowywanych w archiwach kirgiskich dokumentów obrazujących losy obywateli polskich w Kirgizji w czasie II wojny światowej. Przeprowadzono kwerendę w zasobie archiwów państwowych, w poszukiwaniu dokumentów mogących uzupełnić materiały przekazane przez stronę kirgiską. Polska część komitetu redakcyjnego wydawnictwa ustaliła wykaz materiałów wchodzących w skład publikacji i przygotowała ich opracowanie redakcyjne.

Litwa

- W Archiwum Państwowym Suwałkach w ramach współpracy z Departamentem Archiwów Litewskich i Archiwum Powiatowego w Mariampolu została otwarta wystawa „Wspólne dziedzictwo archiwalne. Suwalszczyzna w archiwaliach z Polski i Litwy”. Prezentowane materiały dotyczyły wybitnych i zasłużonych osobistości związanych z regionem oraz różnorodności narodowościowej i wyznaniowej na terenach dawnej Suwalszczyzny. Otwarcie wystawy towarzyszyła konferencja, poświęcona zagadnieniom związanym z archiwaliami i archiwami pogranicza polsko-litewsko-białoruskiego.
- W ramach bezdewizowej wymiany archiwistów pracownik AP Suwałki oraz pracownik AGAD prowadzili badania w Litewskim Państwowym Archiwum Historycznym i Litewskim Centralnym Archiwum Państwowym. Efektem pracy będzie *Przewodnik po źródłach archiwalnych dotyczących Suwalszczyzny w zasobie archiwów litewskich i białoruskich*. Dokonano również rozpoznania Archiwum Radziwiłłów oraz Tyszkiewiczów, którego część stanowi Archiwum Radziwiłłów z Birż.

- W dniach 4-13 września polskie archiwa gościły w ramach wymiany bezdewizowej archiwistki z Litwy, które prowadziły badania w AGAD i AAN.
- Andrzej Biernat w dniu 28 listopada wziął udział w IV posiedzeniu Polsko-Litewskiej Grupy Ekspertów ds. Zachowania Dziedzictwa Kulturowego. Działa ona m.in. na rzecz gromadzenia i wymiany informacji o polonikach oraz lituanikach znajdujących się w archiwach, bibliotekach i muzeach obu państw.

Meksyk

- Pracownik AAN przebywał w Meksyku, przygotowując wystawę „Polska-Meksyk 1921-1945”. W trakcie swego pobytu podjął także rozmowy w sprawie przekazania do AAN spuścizny konsula polskiego w Meksyku w latach 1943-1945, Henryka Stebelskiego.

Rosja

- Pracownik NDAP w trakcie pobytu w Moskwie zapoznał się z działalnością Wszechrosyjskiego Instytutu Naukowo-Badawczego Dokumentoznawstwa i Archiwistyki.
- W roku 2006 trwały prace nad dwoma wydawnictwami, przygotowywanymi we współpracy z archiwami rosyjskimi, tj. IV tomu zbioru dokumentów dotyczących zbrodni katyńskiej („Katyń. Dokumenty zbrodni”), zatytułowanego „Echa Katynia” oraz „Jeńcy wojenni. Polacy w RSFRR, BSRR i USRR w latach 1919-1922”.

Rumunia

- Jolanta Louchin, dyrektor Archiwum Akt Nowych, reprezentowała Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych podczas obchodów 175-lecia Archiwów Narodowych Rumunii, które odbyły się w dniach 30-31 października w Bukareszcie.

Tatarstan

- Na prośbę Zarządu Archiwów Tatarstanu Archiwum Główne Akt Dawnych wykonało kopię listu sułtana Selima II do króla Zygmunta Augusta. Dokument ten wzbogaci przygotowywaną w Tatarstanie kolekcję dokumentów dotyczących historii Tatarstanu i stosunków tatarsko-tureckich.

Turcja

- W trakcie pobytu delegacji archiwów tureckich w Polsce z okazji VII Europejskiej Konferencji Archiwów odbyło się spotkanie Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z jego odpowiednikiem w Turcji, Yusufem Sarinayem. W trakcie rozmów partnerzy wyrazili zainteresowanie opracowaniem przewodnika po zbiorach tureckich i polskich na temat źródeł do dziejów Polski i Polaków w archiwach tureckich i oraz analogicznego przewodnika po zbiorach polskich oraz organizacją

spotkania ekspertów obu stron lub seminarium na temat problematyki źródeł elektronicznych.

Ukraina

- W dniu 13 kwietnia w Przemyślu odbyło się spotkanie szefów archiwów państwowych Polski i Ukrainy, podczas którego omówiona została koncepcja wspólnego polsko-ukraińskiego dziedzictwa archiwalnego oraz ustalona została zawartość publikacji poświęconej temu problemowi. Strony podpisały także w tej sprawie protokół. Spotkaniu towarzyszyła wystawa „Dzieje Ukrainy w dokumencie archiwalnym” oraz „Dzieje Polski w dokumencie archiwalnym”.
- W związku z kradzieżami archiwaliów na Ukrainie Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych na prośbę Ukraińskiego Naukowo-Badawczego Instytutu Archiwistyki i Dokumentoznawstwa przekazała informacje na temat stemplowania dokumentów archiwalnych w polskich archiwach państwowych, stosowanego w celu zapobieżenia zjawisku kradzieży.

USA

- W dniach dn. 9-11 stycznia na zaproszenie Archiwów Narodowych Stanów Zjednoczonych gościli z wizytą w Waszyngtonie Hubert Wajs, dyrektor Archiwum Głównego Akt Dawnych i Rafał Magryś z AP w Lublinie. Zapoznali się z realizowanym przez archiwa amerykańskie programem ERA (Electronic Records Archives).

Uzbekistan

- W dniu 16 listopada w Archiwum Głównym Akt Dawnych odbyła się prezentacja publikacji prof. Szodmankula Pirimkulova z Uzbekiego Uniwersytetu Filologicznego *Deportowani polscy obywatele w Uzbekistanie (1941-1946)*.

Wielka Brytania

- W roku 2006 zakończono prace nad II tomem raportu Polsko-Brytyjskiej Komisji Historycznej nt. współpracy wywiadów RP i Wielkiej Brytanii w czasie II wojny światowej. Na zaproszenie Ambasadora RP w Wielkiej Brytanii Daria Nałęcz, Naczelna Dyrektor Archiwów Państwowych, wzięła udział w uroczystości promocji raportu, która odbyła się w Londynie 13 czerwca.

Węgry

- W dniu 2 marca Daria Nałęcz wzięła udział w obchodach 250-lecia istnienia Archiwów Narodowych Węgier, zorganizowanych w Budapeszcie.

Współpraca z ośrodkami polonijnymi i instytucjami gromadzącymi polonica

- Na zaproszenie NDAP przebywał w Polsce pracownik Instytutu Polskiego i Muzeum gen. Sikorskiego w Londynie, który odbył czterotygodniowy staż archiwalny przygotowany przez Archiwum Akt Nowych, COIA, Centralne Archiwum Wojskowe oraz CLKA.
- W dniach 5-11 marca z wizytą w Polsce przebywali przedstawiciele Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii, zapoznając się z zasadami ewidencjonowania zbiorów w archiwach polskich. W trakcie stażu odbyło się również spotkanie, podczas którego omówiono udział NDAP w organizacji stałej wystawy w Muzeum. Wystawa ta została uroczystie otwarta w trakcie XXVIII Sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, która miała miejsce w dniach 14-17 września 2006 r. w Budapeszcie. Archiwa państwowe w czasie tegorocznej konferencji reprezentował Andrzej Biernat, Dyrektor Generalny NDAP.
- 24 maja w Warszawie odbyło się doroczne posiedzenie Rady Dziedzictwa Archiwalnego. W trakcie spotkania przedstawiono sprawozdania dotyczące dotychczasowej działalności Rady, omówiono sprawy utworzonego wysiłkiem jej członków Polskiego Towarzystwa Dziedzictwa Archiwalnego oraz opracowano program działania na rok 2006/2007.
- Pracownicy archiwów państwowych, wzorem lat ubiegłych, wspierali wybrane placówki polonijne przy pracach porządkowych. W roku 2006 działania te objęły następujące instytucje:
  - Polski Instytut Naukowy w Nowym Jorku – pracownik AP Gdańsk prowadził badania nt. działalności niepodległościowej PIN w Ameryce podczas zimnej wojny oraz kontynuował prace prowadzone przez polskich archiwistów w latach ubiegłych;
  - Instytut Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku – pracownik ADM w ramach stypendium Fundacji Kościuszkowskiej wspierał pracowników Instytutu w modernizacji archiwum oraz przy porządkowaniu i opracowaniu zbiorów fotografii;
  - Centralne Archiwum Polonii w Orchard Lake w USA – pracownik AP Łódź rozpoznawał archiwalia polonijne.
  - Muzeum Polskie w Ameryce w Chicago – pracownik AP Lublin w ramach stypendium Fundacji Kościuszkowskiej uporządkowała 233 zespoły archiwalne ze zbiorów Muzeum .
  - Papieski Instytut Studiów Kościelnych w Rzymie – pracownicy AP Kraków i AP Gdańsk uporządkowali i zinwentaryzowali akta Ambasady RP przy Stolicy Apostolskiej, a wcześniej Poselstwa, z lat 1920-1975.
  - Biblioteka Polska Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego w Londynie – pracownik ADM dokonał rozpoznania zbiorów fotografii Instytutu i opracował metodologię ich porządkowania.

- Muzeum Polskie w Rapperswilu – troje archiwistów z AP Poznań i AP Lublin porządkowali spuściznę Krystyny Marek, sporządzili inwentarz korespondencji z Jerzym Stępowskim, uporządkowali archiwum Michała hr. Potulickiego oraz opracowali inwentarz korespondencji Józefa Mackiewicza i Barbary Toporskiej.
- Biblioteka Polska w Paryżu – pod patronatem Polskiej Akademii Umiejętności rozpoczęła planowane na okres roku prace archiwisty z AP w Płocku. Obejmują one opracowanie katalogów spuścizn XIX- i XX-wiecznych oraz zabezpieczenie zasobu rękopiśmiennego Biblioteki. Na prośbę Prezesa Biblioteki Polskiej w Paryżu, Pierre Zaleskiego, o pomoc w konserwacji zbiorów archiwalnej tej instytucji został wydelegowany z CLKA konserwator archiwaliów. W rezultacie jego prac w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego został złożony wniosek o dotację w roku 2007, z przeznaczeniem na kompleksową konserwację i digitalizację przechowywanych w Bibliotece akt Izby Obrachunkowej Powstania Styczniowego.
  - Ponadto w trosce o zabezpieczenie zbiorów polskich za granicą pracownik AAN na wniosek Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego dokonał w Ankarze oględzin i wyceny części archiwalnej zbiorów Michała i Ireny Sokolnickich. Natomiast Jolanta Louchin, dyrektor Archiwum Akt Nowych, gościła w Centrum Dialogu w Paryżu, prowadzonym przez Księżę Pallotynów, ustalając zasady przyszłej współpracy.
  - W ramach realizacji umowy użyczenia zawartej pomiędzy Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych a Instytutem J. Piłsudskiego w Nowym Jorku, dotyczącej zabezpieczenia akt Powstań Śląskich przechowywanych w Instytucie, w 2006 r. odesłana została trzecia partia materiałów archiwalnych tam przechowywanych. Akta (173 j.a.) zmikrofilmowano, a następnie poddano zabiegom konserwatorskim i zabezpieczającym w pracowniach Biblioteki Śląskiej w Katowicach i Centralnego Laboratorium Konserwacji Archiwaliów. Materiały te zostały również zmikrofilmowane w Archiwum Dokumentacji Mechanicznej.

➤ **Rewindykacje**

Do Archiwum Państwowego we Wrocławiu powróciło 11 średniowiecznych dokumentów, przemieszczonych z Wrocławia w czasie II wojny światowej. Dokumenty te zostały uroczyście zwrócone przez Philippe'a Gavina za pośrednictwem Archiwum Archidiecezjalnego w Milwaukee (USA), w dn. 9 września, w obecności Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP, Kazimierza Michała Ujazdowskiego. Obecnie dokumenty prezentowane w katalogu Skarby Dziedzictwa Narodowego w portalu www.Polska.pl.

Uzupełnianie zasobu archiwów państwowych

- AAN wzbogaciło się o dokumentację z polskich placówek dyplomatycznych w Argentynie i Chile z lat 1940-1945, otrzymaną z Ambasady RP w Santiago de Chile. Ponadto Lidia Milka-Wieczorkiewicz z Polskiego Komitetu ds. UNESCO przekazała

do tego Archiwum materiały dotyczące Francuskiej Misji Wojskowej w Polsce, wizyt gen. de Gaulle'a oraz zgrupowania specjalnego Polaków w Tadli (Maroko) w 1941 r. Do AAN trafiły także kopie materiałów archiwalnych przekazane przez brytyjski Cabinet Office. Wśród nich znajdują się akta „The Sikorski Case” i „Joint Intelligence Committee”.

- W dniu 28 września w Londynie nastąpiło przekazanie spuścizny po Janie Kwapińskim. Materiały te przekazała jego wnuczka, Barbara Woroncow. Spuścizna zawierała dokumenty, korespondencję, publikacje i ikonografię oraz nagrania dźwiękowe z okresu działalności polityczno-społecznej premiera Kwapińskiego. Materiały powyższe zostały przekazane do zasobu Archiwum Akt Nowych.
- Z inicjatywy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pracownik COIA (NDAP) dokonał w Chateau de Valduc rozpoznania spuścizny po zmarłym w 2002 r. Stanisławie Grocholskim oraz zorganizował jej przejęcie na rzecz państwowego zasobu archiwalnego. Spuścizna po wszechstronnej działalności Stanisława Grocholskiego, obejmująca łącznie ponad 500 pudeł i paczek dokumentów dotyczących jego życia i działalności publicznej, zbiór fotografii i pocztówek, księgozbiór w ilości kilkunastu tysięcy woluminów, zbiory wycinków prasowych, gazet i czasopism, zarówno polskich, jak i obcojęzycznych, została złożona w Archiwum Akt Nowych.
- AP w Poznaniu powiększyło swój zasób o dokumenty dotyczące Gottfrieda Rotherta, otrzymane z Dyrekcji Archiwów Czeskich.
- Trwała akcja pozyskania kopii (w formie mikrofilmu) księgi celnej Królestwa Polskiego z 1535 roku z zasobu archiwum Columbia University. Księga ta kancelaryjnie należy do Archiwum Skarbu Koronnego Rzeczypospolitej Polskiej, którego część przechowywana jest w Archiwum Głównym Akt Dawnych.
- Z Zakładu Europy Wschodniej Instytutu Historii Uniwersytetu w Zurychu pozyskano dla AP we Wrocławiu trzy dokumenty dotyczące Cieszyna.

Usługi reprograficzne

- Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych poinformował Międzynarodową Służbę Poszukiwawczą (MSP) w Bad Arolsen o czasowym zawieszeniu współpracy w zakresie mikrofilmowania w związku ze zmianą zasad udostępniania gromadzonych przez Biuro danych.
- Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych podjął decyzję o zakończeniu z dniem 30 listopada 2006 r. 9-letniej współpracy z Jewish Records Indexing Poland, wypowiadając porozumienie z 9 lipca 1997 r. i umowę z dnia 10 września 2003 r. Przesłanką wypowiedzenia porozumienia była ocena, iż sporządzane przez JRI-PL indeksy nie stanowią narzędzia niezbędnego dla działalności polskich archiwów państwowych, a w odniesieniu do umowy z 2003 r., że brak jest uzasadnienia do

dalszego korzystania z pośrednictwa obcej organizacji w sytuacji, gdy polskie archiwa państwowe ten rodzaj działalności mogą prowadzić we własnym zakresie, również za pomocą narzędzi elektronicznych.

Zgodnie z zapisami zawartych umów i przyjętym harmonogramem prac kontynuowano mikrofilmowanie materiałów archiwalnych dla następujących instytucji i organizacji:

➤ Muzeum Holocaustu

- w grudniu 2006 roku została zrealizowana ostatnia partia materiału mikrofilmowego, pochodząca z zamówienia USHMM z 2002 r., dotycząca materiałów AP m.st. Warszawy. Ogółem w 2006 r. w ramach umowy wykonano dla USHMM 91.282 klatki mikrofilmowe.
- w listopadzie 2006 r. USHMM złożyło nowe zamówienie na mikrofilmowanie w Archiwum Państwowym w Łodzi pierwszej partii (100.000 klatek) zespołu nr 221 „Akta miasta Łodzi. Zarząd Miejski w Łodzi, Wydział do Spraw Getta (Gettoverwaltung)”. Zespół liczy 2184 j.a, co stanowi ok. 873.600 stron/klatek.

➤ Niemiecki Instytut Historyczny

W ramach umowy podpisanej w 2003 r., przewidującej wykonanie na potrzeby projektu „Stosunki między NRD a Polska 1945/1949-1990” 6.000 kserokopii z dokumentów z zasobu polskich archiwach państwowych (wyłączając AGAD), w 2006 r. sporządzono blisko 2.000 kserokopii akt z zasobu Archiwum Akt Nowych. Ogółem do chwili obecnej wykonano 4.096 stron kserokopii, w tym w roku sprawozdawczym – 1.140 stron.

Wypożyczenia polskich materiałów archiwalnych

W 2006 roku Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych udzielił zezwoleń na czasowy wywóz 73 dokumentów w ramach Unii Europejskiej i zezwoleń na wywóz czasowy 28 dokumentów poza obszar Unii.

- Wypożyczenie z zasobu AP Olsztyn posytku z zespołu: Urząd Konserwatora Zabytków Sztuki i Historii Prowincji Prus Wschodnich „Die Inventarisierung der im Kreise Heiligenbeil Rg. Königsberg vorhandenen Kunstdenkmäler” 1854-1860 do Niemiec w celu prezentacji na wystawie w Dreźnie, organizowanej przez Deutsche Stiftung Denkmalschutz, Vereinigung der Landesdenkmalpfleger in der BRD i Dehio-Vereinigung w okresie od 23 kwietnia do 5 lipca 2006 r. (materiały powróciły do Polski 10 lipca 2006).
- Wypożyczenie z zasobu AP Lublin plakatu propagandowego „Żydzi, wszy, tyfus płamisty”, autorstwa G.Peilera, wydrukowanego w Warszawie w 1941 r., ze Zbioru afiszów i druków ulotnych XIX i XX w., sygn.108. Plakat będzie prezentowany na wystawie „Tödliche Medizin Rassenwahn im Nationalsozialismus” organizowanej przez Deutsches Hygiene Museum w Dreźnie; plakat został wypożyczony na okres od 1 stycznia do 30 lipca 2007 r.

- Wypożyczenie z zasobu Żydowskiego Instytutu Historycznego do Wielkiej Brytanii w celu prezentacji na wystawie „Champion of the Child”, organizowanej przez Jewish Museum w Londynie w okresie od 23 listopada 2006 do 30 kwietnia 2007 trzech dokumentów.
- Wypożyczenie z zasobu Żydowskiego Instytutu Historycznego 68 dokumentów z Podziemnego Archiwum Getta Warszawskiego (tzw. Archiwum Ringelbluma) do Francji w celu prezentacji na wystawie „Les archives clandestinées du ghetto de Varsovie”, organizowanej przez Centre de documentation juive contemporaine w Paryżu w okresie od 11 grudnia 2006 do 7 maja 2007.
- Wypożyczenie z zasobu Żydowskiego Instytutu Historycznego 28 dokumentów z zespołu Przełożonego Starszeństwa Żydów w Getcie Łódzkim 1939-1944 do the United States Holocaust Memorial Museum w Waszyngtonie w terminie od 6 września 2006 do 3 października 2007.

Popularyzacja polskich materiałów archiwalnych za granicą

- W dniu 31 maja w siedzibie Archiwum Głównego Narodowego Meksyku została uroczysto otwarta wystawa „Polska-Meksyk 1921-1945”. Wystawa ta została przygotowana w Archiwum Akt Nowych i uzupełniona dokumentami pochodzącymi z zasobu Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych i fotografiami z Archiwum Głównego Narodowego Meksyku oraz Ambasady RP w Meksyku.
- Polskie archiwa państwowe: Archiwum Dokumentacji Mechanicznej, Archiwum Akt Nowych i Archiwum Państwowe w Białymstoku zaprezentowały swoje zbiory przy okazji wystawy poświęconej historii Druskiennik. Uroczyste otwarcie wystawy miało miejsce w dniu 29 września w Muzeum Miasta Druskienniki.

Obsługa informacyjna Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

- Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych na wniosek Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w roku 2006 opracowała 82 informacje nt. współpracy prowadzonej z archiwami całego świata.
- Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych na wniosek Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego przekazała w roku 2006 opinie na temat projektów umów rządowych, zawieranych z 40 krajami, oraz projektów odpowiednich programów wykonawczych.

6. Działalność wydawnicza

Prowadzone w 2006 r. prace wydawnicze były konsekwencją zasadniczych celów polityki wydawniczej NDAP, które zmierzają do upowszechniania pomocy archiwalnych przydatnych w bieżącej pracy archiwistów i użytkowników archiwów, zainteresowanych samodzielnymi poszukiwaniami tematycznymi lub genealogicznymi, sygnalizowania bieżących problemów zawodowych oraz wskazywania metod ich rozwiązywania, informowania o najnowszych doświadczeniach w kwestiach metodyki prac archiwalnych, informatyzacji archiwów oraz edukacji zawodowej, przybliżania tematyki współpracy z instytucjami polonijnymi i zagranicznymi, udostępniania źródeł w postaci publikacji oraz promowania działalności naukowej archiwistów.

Publikacje Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych

W 2006 r. prowadzono prace wydawnicze nad 25 tytułami o objętości 429,31 ark. wyd., z których: 11 (144,62 ark. wyd.) wydrukowano.

Spśród ważniejszych publikacji wymienić należy:

- 1) *25 lat działalności Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie* — książka przygotowana z okazji 25-lecia działalności Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie.
- 2) *Poradnik dla archiwisty instytucji polskiej na obczyźnie* — napisany w przystępnej formie, mający służyć pomocą dla archiwistów prowadzących archiwa polskie za granicą.
- 3) *Archives and Non-Traditional Carriers of Information. Papers of the Interantional Conference, Warsaw, May 19, 2005, Toruń, May 20–21, 2005* — materiały z XI Międzynarodowej Konferencji Archiwów (z cyklu *Colloquia Jerzy Skowronek dedicata*), na temat „Archiwa i nietradycyjne nośniki informacji”, zorganizowanej przez Naczelną Dyrekcję Archiwów Państwowych we współpracy z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- 4) *VII European Conference on Archives. Archivist: Profession of the Future in Europe, Warsaw, May 18–20, 2006* — publikacja obejmuje referaty wygłoszone w trakcie konferencji, której tematem przewodnim były zagadnienia związane z zawodem archiwisty.
- 5) *Zasady postępowania z materiałami archiwalnymi. Ochrona zasobu archiwalnego* — podręcznik opracowany na podstawie materiałów międzynarodowych instytucji, takich jak m.in. IFLA (Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Bibliotekarskich).
- 6) Tom 108. „Archeionu” — poświęcony ochronie i zabezpieczeniu materiałów archiwalnych, porusza m.in. zagadnienia dokumentów fotograficznych (na podstawie materiałów z sesji i warsztatów SEPIA), dokumentów audiowizualnych (w nowym projekcie europejskim ECPA-TAPE).

- 7) *Archiwum Państwowe w Koszalinie. Informator o zasobie archiwalnym* .
- 8) *Katyń. Dokumenty zbrodni, t. 4, Echa Katynia* — publikacja obejmuje przekazy źródłowe wytworzone w okresie od kwietnia 1943 r. do marca 2005 r.

Koszty prac wydawniczych w 2006 r. wyniosły 190 113 zł.

Publikacje archiwów państwowych

Wśród publikacji wydanych w 2006 r. na szczególną uwagę zasługują:

1. Protokoły z odpraw, zjazdów i narad kierownictwa Departamentu Więziennictwa Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego z naczelnikami więzień i obozów pracy (1944-1954), oprac. M. Jabłonowski, W. Janowski,
2. Z dziejów stosunków Polski z zakonem krzyżackim w Prusach (XIII-XVI w.) — AGAD
3. Sumariusz dokumentów kamery wojny i domen w Białymstoku 1796-1807, A. Gawroński, -AP Białystok
4. Na fali Października 1956. Wybór dokumentów, M. Kietliński, A. Pasko, Białystok 2006, AP Białystok
5. Wisła w dziejach Gdańska i Powiśla. Katalog wystawy - AP Gdańsk
6. Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 13 - AP Gorzów Wlkp.
7. Dokumenty Gorzowa Wielkopolskiego (Landsbergu) z lat 1257 – 1373, E. Syska — AP Gorzów Wlkp.
8. Kronika Wendlanda. EINE SAMMLUNG UNTERSCHIEDLICHER DIE HISTORIE DER STADT COSLIN BETREFFENDE SACHEN VON JOHANN DAVID WENDLAND, czyli zbiór rzeczy rozmaitych historii miasta Koszalin dotyczących pióra Johanna Davida Wendlanda, oprac. zbior., red. J. Chojecka - AP Koszalin
9. Krakowski Rocznik Archiwalny t. 12, red. naczelny S. Radoń, Kraków 2006 — AP Kraków
10. Walka o polskość w południowo-zachodniej Wielkopolsce w I połowie XX wieku – wzory postaw patriotycznych. Wybór tekstów źródłowych, oprac. E. Olender, b. Radajewska — AP Leszno
11. Studia Archiwalne, t. 2, red. P. Dymmel — AP Lublin
12. 13 XII 1981. Wiedza historyczna i świadomość społeczna po 25 latach od wprowadzenia stanu wojennego, red. D. Magier — AP Lublin
13. Służba społeczna historyków. Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Przemyślu 1928-2003, Z. Kubrak — AP Przemyśl
14. Prace Historyczno-Archiwalne, t. XVII, red. G. Zamoyski — AP Rzeszów
15. Instytucje sądowe regionu siedleckiego na tle polskich instytucji sądowych od schyłku XVIII do początku XX w. III Siedlecka Sesja Archiwalna, red. A. Rogalski — AP Siedlce
16. Szlachta i ziemiaństwo na Mazowszu i Podlasiu w XIX-XX w. IV Siedlecka Sesja Archiwalna, red. G. Welik — AP Siedlce
17. Prace Archiwalno-Konserwatorskie. Zeszyt 15, red. nauk. U. Głowacka-Maksymiuk — AP Siedlce
18. Rocznik Augustowsko-Suwalski, t. VI, AP Suwałki
19. Archiwum Państwowe w Szczecinie i Archiwum Departamentu Gironde: śladami wspólnej przeszłości Gironde-Szczecin, oprac. zbior. — AP Szczecin
20. Kronika Szczecina 2005, oprac. zbior. — AP Szczecin
21. Szczeciński Informator Archiwalny nr 19, red. M. Frankel — AP Szczecin

22. Kronika Warszawy nr 1/128, 2/129, 3/130, 4/131, red. R. Wojtkowski — AP m.st. Warszawy
23. Czerwiec 1976 w Ursusie. Dokumenty, relacje, zdjęcia, T. Krawczak — AP m.st. Warszawy
24. Rocznik Jeleniogórski, t. 38, red. I. Łaborewicz — AP Jelenia Góra
25. Archiwariusz Zamojski 2006, red. A. Kędziora — AP Zamość

7. Przechowywanie dokumentacji niearchiwalnej

W roku sprawozdawczym archiwa przejęły 4 717 mb. dokumentacji o czasowym okresie przechowywania. W 2005 r. przejęto 9 043 mb., a roku 2004 - 4 037 mb. dokumentacji.

8. Kadry i zarządzanie

8.1. Zatrudnienie w 2006 r.:

		etaty	osoby
W archiwach państwowych		1424,4	1496
W Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych		58,28	63
łącznie		1482,68	1559
zatrudnienie w archiwach państwowych:			
pracownicy:	naukowi	14,50	15
	archiwiści	893,95	912
	konserwatorzy	80,60	86
	administracja	198,85	217
	obsługa	236,50	266
łącznie		1424,40	1496

9. Finanse

Ustawa budżetowa na 2006 r. określiła wydatki archiwów państwowych na kwotę 79.944 tys. zł. Po uwzględnieniu skutków finansowych zmian wynagrodzeń wraz z pochodnymi z tytułu przyznania dodatków służby cywilnej dla nowo mianowanych pięciu urzędników służby cywilnej w archiwach, środków finansowych dodatkowo przyznanych archiwom państwowym w zakresie potrzeb eksploatacyjnych i majątkowych - wydatki te na koniec roku wyniosły 83.907,8 tys. zł i były wyższe od zapisu ustawy budżetowej prawie o 5 %. Od wydatków za 2005 r. były one wyższe o 3,2 %.

Struktura wydatków archiwów państwowych (w tys. zł)

Rodzaj wydatku	2006		Wskaźnik wzrostu %
	Wykonanie kwota	%	2006/2005
1. Płace brutto z wypłatą nagrody rocznej („13 ^{ty} ”)	43.795,6	52,2	1,3
2. Pozostałe wynagrodzenia z pochodnymi	9.731,6	11,6	10,9
3. Rzeczowe (eksploatacyjne)	17.018,6	20,3	10,8
4. Inwestycyjne	13.362,0	15,9	-0,4
Razem	83.907,8	100,0	3,2

W 2006 roku kontynuowane były zadania finansowane w ramach wieloletniego programu „Kwaśny papier”, służące powstrzymaniu naturalnej destrukcji cennych XIX i XX-wiecznych dokumentów archiwalnych.

W ramach środków rzeczowych przeznaczonych na działalność bieżącą w 2006 r. finansowane były przede wszystkim koszty eksploatacyjne (zakupy materiałów w tym mikrofilmów, energia, czynsze, świadczenia), niezbędne wydatki na konserwację sprzętu komputerowego i kserograficznego, urządzeń instalacyjnych i grzewczych, sygnalizacji antywłamaniowej, odgromowej i przeciwpożarowej, podłączenia do internetu, remonty awaryjne oraz remonty pomieszczeń magazynowych i biurowych. AP w Suwałkach dokończyło prace adaptacyjne swojej siedziby wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia. Także AP w Płocku zakończyło dostosowywanie do standardowych potrzeb pomieszczeń uzyskanych od władz miasta. AP w Kielcach kontynuowało prace remontowe w budynku Oddziału w Sandomierzu. Prace remontowe w swoich siedzibach kontynuowały AP w Gdańsku, Katowicach, Lublinie, Olsztynie, Przemyślu, Szczecinie, Toruniu i AP Warszawa. Łącznie na te prace w 2006 roku w archiwach i oddziałach wydano 2.504,5 tys. zł.

W zakresie **działalności majątkowej** finansowano zadania związane z poprawą substancji lokalowej archiwów państwowych, głównie prac adaptacyjno-remontowo-modernizacyjnych oraz zakupy inwestycyjne.

1. Archiwum Akt Nowych – zakończyło rozpoczętą w 2005 roku adaptację pomieszczeń do odkwaszania akt w ramach WPR „Kwaśny papier”.
2. AP Gdańsk – rozpoczęto prace adaptacyjne w budynku Oddziału w Gdyni na pracownię do odkwaszania materiałów archiwalnych w ramach WPR „Kwaśny papier”.
3. AP Katowice – kontynuowano prace adaptacyjno-modernizacyjne b. koszar wojskowych, a także w Oddziałach w Gliwicach i Bielsku-Białej oraz przystąpiło do adaptacji obiektu nr 7 i 8 na pracownię do odkwaszania akt .

4. AP Koszalin – kontynuowano generalną modernizację i remont siedziby w Koszalinie.
5. AP Lublin – kontynuowano przebudowę piwnicznych pomieszczeń magazynowych w ramach prac modernizacyjnych siedziby Archiwum.
6. AP Poznań – przeprowadzono modernizację pracowni mikrofilmowej i konserwatorskiej w ramach WPR „Kwaśny papier”.
7. AP Siedlce – kontynuowano prace modernizacyjne i remontowe w części swojej siedziby uzyskanej od Urzędu Gminy.
8. AP Wrocław - w Oddziale w Jeleniej Górze zakończyły się prace adaptacyjne przejętego na cele archiwalne obiektu koszarowego.
9. AP Szczecin – wykonano część prac konserwatorskich budynku magazynowego w Białej Górze.
10. NDAP - w ramach programu „Kwaśny papier” zakupiono zestaw urządzeń do odkwaszania zagrożonej dokumentacji archiwalnej dla adaptowanych pomieszczeń w Gdańsku, Katowicach i Milanówku oraz kontynuowano prace adaptacyjne obiektu przeznaczonego na nową siedzibę NDAP.

Razem wydatki o charakterze inwestycji budowlanych wyniosły 11.072 tys. zł.

W ramach zakupów majątkowych za kwotę 2.290,0 tys.zł. nabyto:

- a) sprzęt komputerowy w tym instalacje sieci,
- b) regały kompaktowe,
- c) sprzęt kserograficzny oraz wyposażenie,
- d) aparaturę i urządzenia w ramach WPR „Kwaśny papier”.

Łącznie w 2006 r na finansowanie zadań związanych z poprawą substancji lokalowej archiwów państwowych, głównie prac modernizacyjno-adaptacyjno-remontowych oraz na organizację pracowni do odkwaszania materiałów archiwalnych w ramach WPR „Kwaśny papier”, a także zakupy inwestycyjne wydano 13.362 tys. złotych.

Działalność pozabudżetowa w archiwach państwowych w 2006 r. prowadzona była - w formie gospodarstw pomocniczych przez 8 archiwów. Przychody z gospodarstw pomocniczych wyniosły 1.629,8 tys. zł.

W 2006 roku archiwa państwowe osiągnęły dochody własne z tyt. świadczonych usług i kwerend genealogicznych, prac konserwatorskich i kserokopiowania na kwotę 2.642,6 tys.zł.

Sumy na zlecenie, głównie z tytułu przechowania dokumentacji niearchiwalnej, w tym dokumentacji osobowo-płacowej - dochody archiwów wyniosły 5.352,2 tys.zł.

10. Legislacja

1. W Dzienniku Ustaw Nr 97 z 2006 r., pod poz.673 ukazało się obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 maja 2006 r., przygotowane przy udziale

Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach. Nowy jednolity tekst uwzględnił 9 nowelizacji tej ustawy, dokonanych po ogłoszeniu poprzedniego jednolitego tekstu w 2002 r.

Po ogłoszeniu jednolitego tekstu ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach Sejm uchwalił trzy ustawy, które zawierały kolejne nowelizujące ją przepisy. Dotyczyły one utworzenia państwowego archiwum wyodrębnionego podporządkowanego Szefowi Centralnego Biura Antykorupcyjnego, zasad obsadzania stanowisk Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych i jego zastępców, trybu i sposobu udostępniania materiałów archiwalnych, a także odstąpienia od wypłacania ekwiwalentu za przechowywanie materiałów archiwalnych z niepaństwowego zasobu archiwalnego.

2. 24 czerwca 2006 r. weszły w życie rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego:

- z dnia z dnia 22 maja 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu gromadzenia, ewidencjonowania, kwalifikowania, klasyfikacji oraz udostępniania materiałów archiwalnych tworzących zasób jednostek publicznej radiofonii i telewizji (Dz.U. Nr 98,poz.680) – wydane na podstawie art.17 ust. 4 ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach,

- z dnia 22 maja 2006 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia szczególnych wypadków i trybu wcześniejszego udostępniania materiałów archiwalnych (Dz.U. Nr 98,poz.681) – wydane na podstawie art. 17 ust. 2 ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach. Nowelizacja umożliwia wcześniejsze udostępnianie materiałów archiwalnych tworzących zasób jednostek publicznej radiofonii i telewizji.

Oba projekty zostały przygotowane przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, po konsultacjach z Telewizją Polską S.A. i Polskim Radiem S.A.

18 maja 2007 r. wejdą w życie trzy wydane w roku sprawozdawczym rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji:

- z dnia 30 października 2006 r. w sprawie niezbędnych elementów struktury dokumentów elektronicznych (Dz.U. Nr 206,poz.1517) – wydane na podstawie art. 5 ust. 2a ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach,

- z dnia 30 października 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z dokumentami elektronicznymi (Dz.U. Nr 206, poz. 1518) – wydane na podstawie art.5 ust.2b ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach,

- z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie wymagań technicznych formatów zapisu i informatycznych nośników danych, na których utrwalono materiały archiwalne przekazywane do archiwów państwowych (Dz.U. Nr 206, poz. 1519) – wydane na podstawie art. 5 ust. 2c ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych jest w dużej mierze współautorem przyjętych rozwiązań merytorycznych.

3. Trwały prace nad projektem zmian w ustawie o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, dotyczących głównie organizacji archiwów wyodrębnionych. Projekt ustawy o zmianie ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach oraz ustawy – Kodeks pracy został w grudniu 2006 r. skierowany do Sejmu. Naczelny Dyrektor AP był autorem większości projektowanych przepisów.

W związku z uchwaleniem ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym i koniecznością wydania nowego rozporządzenia Rady Ministrów na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, Naczelny Dyrektor AP przedstawił Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego stosowny projekt.

Ponadto, Naczelny Dyrektor AP wystąpił do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z inicjatywą podjęcia prac nad zmianą rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez kierujących pojazdami, instruktorów i egzaminatorów.

4. Oprócz powyżej wymienionych, Naczelny Dyrektor uczestniczył w pracach legislacyjnych organów administracji rządowej i innych organów państwowych. Spośród przekazanych do zaopiniowania ok. 70 projektów aktów normatywnych i umów międzynarodowych zgłoszono uwagi do 25 projektów.